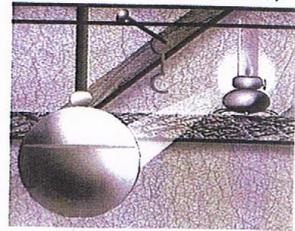

LÆR, SKO OG SKINN

PRIS KR. 50,-

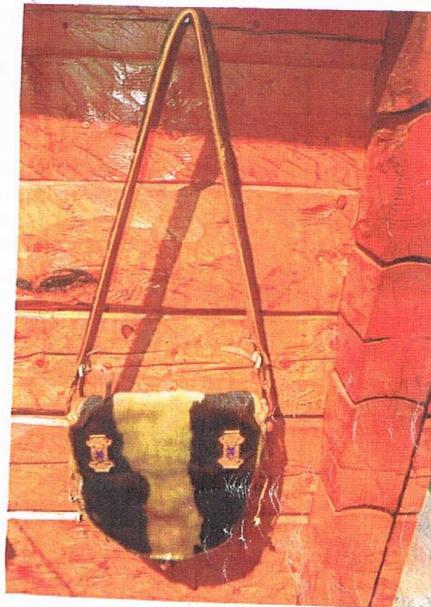
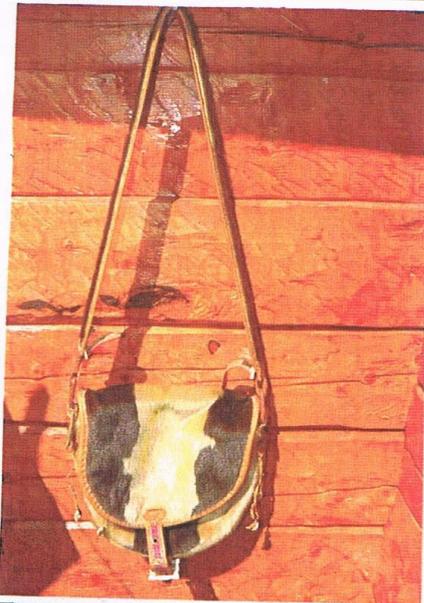
ET UAVHENGIG BLAD OM

SKINN, LÆR, KUNST, HÅNDVERK, KULTUR, HANDEL, INDUSTRI

NR. 2-2011

PUBLISERT AV: ALF LUNEBORG

ISSN: 1502-2501

Jaktveske
laget av
Kalevi Sahiovaara

Adresse. Lær, Sko og Skinn, PB. 5150 Majorstuen, 0302 Oslo, Norge

Fra Redaksjon.

På ny har bladets ferd gjennom en grå hverdag ført til en ny utgave av hva som trolig er et av verdens beste blad om skinn og lær. Og det beror selvfølgelig på alle som stiller opp når man kommer med penn og kamra eller spør pent om å få gjengi en artikkel. Og ellers er faktisk hver ny utgave litt forbedret fra den forrige. Men det har hvist seg vanskelig å rette på bladets adresse når den først er havnet på steder som gule sider og andre nettsted. Muligens automatisk som følge av registrering i Brønnysund registret? Det er ikke lenge siden undertegnede ble klar over at bladet levet sitt eget liv på nett og har forsøkt gjøre oppmerksom på ny adresse uten å lykkes. Det er selvfølgelig kjederlig også for de som eventuelt måtte ha søkt etter bladet og ikke funnet frem. Et steg i riktig retning håper utgiver det kan være ved at bladet nå har fått sin egen web adresse; www.laer-sko-skin.no som er å finne på de samme nettsider. Det vil forhåpentlig gjøre tilværelsen enklere for alle.

Innhold.

Side 1; Jaktveske, laget av Kalevi Sahiovara S.2; Fra Redaksjon, Innhold. Om bladet Lær, Sko og Skinn Forlag. Annonsepriser, Til salgs i antikvariatet, div redaksjonelt. S.3; Verkstedprat .S.4-5; Verkstedkroken, Tips for en utstilt bok. S.8; Fra Håndtverksmessen i Brunskog, 2011. S.9; Lydia Ignatenkova, fra utstillingen «Flying Fish», Helsingfors, S.10-11; Kalevi Sahiovara, mester med lær, horn, bein og tre. S.12-13; Skinn/lærutstilling på Odals Verk 2011 S.14; Fotoglimt fra Engerdalsdagene 2011 (John Winsrygg), Fotoglimt fra Høstmarkede, Vikingskibet 2011. S.15; Tandy Leather Factory lanserer lærhåndtverksbibliotek. S.16; Fotoglimt fra Jakt og fiksedagene, Norsk skogbruksmuseum, demo av bokbindingv/ Stein Julius Johansen. Fra kunst og Håndtverksmessen, Lillestrøm 2011. S.17; Fotoglimt fra Engerdalsdagene 2011. S.18-19 Fotoglimt fra Strømska Garverigården, Simrishamn. Bilag s.20-21; Tekst og foto, Strømska Garverigården, Simrishamn. S.22; Fotoglimt fra De Nordiske Jakt og Fiskedager 2011. S.24; Fotoglimt fra Forsvarets Flysamling, Gardemoen. Fotoglimt fra Norsk Luftfartsmuseum, Bodø. S. 25; Fra en utstilling i Gardemoen Kulturpark. S.26-27; Gerda Van der Stroom de Jong, Motorsykeveske. S.28; Rognandagan og Trebåtfestivalen 2011. S.29; Den 65 nord-norske kunstutstilling, 2011, på Rognan. Skomakerbua, Røros. S.30; Som tiden går. S.31; Ord omkring Bok. S. 32-33; Høstmarkede i Vikingskibet 2011. S. 34-25-36; Industrialismens Pels, del av artikkel, skrevet av Lise Skov, (Hele artikkelen vil bli publisert i avsnitt gjennom flere utgaver av Lær, Sko og Skinn)

*

Om bladet Lær, Sko og Skinn Forlag

Bladet Lær, Sko og Skinn Forlag er et uavhengig forlag som publiserer skinn og lær relaterte skrifter. Bladet Lær, Sko og Skinn utkommer ordinært to ganger i året.. Henholdvis i månedskiftene Mai/Juni og November/Desember. Løssalgpris på bladet er kr.75. Fritt tilsendt. Årsabonnement på to årsutgaver kr.150, fritt tilsendt. Se ellers nett; www.Laer-Sko-Skin.no

Annonsepriser

1/1 side kr.1000

½ side kr. 500

¼ side kr. 300

En femlinjers annonse kr.100. (For hver ny linje kr.50).

En linjes annonse kr. 50.

Lærhåndtverkere tilbyes en 5 linjers gratis annonse.

Kun skinn og lær relaterte annonser tæes inn.

Til salg i antikvariatet.

Katalog, Leather 2000, Fra en Internasjonal utstilling i Nederland år 2000, (strøket eksemplar) Kr.200.

Katalogen har omtale av nesten 100 kunstnere fra hele verden i tilknytning til skinn/lær/håndverk.

Katalog, 10 Bookartist, utstilling, bokkunst i Galleri Astley, Uttersberg, Sverige, år 2010 (strøket eksemplar) Kr.200. Katalogen har omtale/foto av arbeider av svensk, italiensk, sveitsisk, fransk og estiske

bokkunstnere, Fantastisk inspirerende katalog. Bøker; Whipmaking, A beginners guide, forfatter Dennis Rush, (strøket eksemplar), kr. 200

Frakt kommer i tillegg på bøker og kataloger.

Tidskrift; Andre halvår 2010, 3 utgaver av The Leather Crafters and Saddlers Journal . kr.200 (fritt tilsendt i Norge og Sverige).

År 2011, 6 utgaver av The Leather Crafters and Saddlers Journal, kr. 400 (Fritt tilsendt i Norge og Sverige).

Bladet Lær, Sko og Skinn Forlag tilbyr også årsabonnement på The Leather Crafters and Saddlers Journal, 6 utgaver årlig til kr. 350. (fritt tilsendt i Norge og Sverige).

Om forsidens arbeide

Jaktveske, ringsel i front og bak, reinskin i kanter, horn/bein i lukking og remfester.

Laget av ; Kalevi Sahiovara

Neste UtgaveLær, Sko og Skinn vil bli utgivet i Mai/Juni 2012
Frist for innsendelse av artikler, foto o.l. 30 April 2012**Henvendelser til bladet**Nett; www.Laer-Sko-Skin.no

Brev ; Bladet Lær, Sko og Skinn Forlag, Postboks 5150 Majorstuen, N-0302 Oslo

*

**Ellers ønsker bladet Lær, Sko og Skinn
abonnenter og lesere en god jul og et godt
nyttår i 2012**

*

Mellom gamle garverier og nyere fenomen.

Sommeren 2010 sto tre stykker en kveld utenfor det forlengst nedlagte Breistein Garveri og en spurte <Hvor blir det av norske huder og skinn nå?>. Faktisk var det ingen som kunne gi et fyllestgjørende svar på hvor de ble av. Først siden. Selskapet som i alle år etter at Breistein Garveri ble nedlagt har tatt seg av huder og skinn hette Norsk Kjøtt og i dag Nortura. Gjennom et datterselskap som heter Norlilia. Tar seg av huder og skinn. Og er eid av 17800 norske bønder. Som har bedrifter som Gilde, Prior egg og andre i sin portefølje. Eller d.v.s frem til 2011 var det slik. Da dannet Norlilia et europeisk datterselskap med navnet Scapo Hides. Og de skal opperere i det nordiske og polske hud og skinnmarked med hovedkontor i Lund i Sverige. Og et kontor i Polen. Det baserer seg på videresalg av råhuder og skinn til Europa og Østen. Og det heter seg i pressemeldingen at de <regner med god avkastning til Norlilia og eieren Nortura>. Det høres lovende ut. Men bladet Lær, Sko og Skinn synes det virker så kjent. Nesten som da Borge Garverier fikk sine lukkrative kontrakter. Og siden gikk konkurs. Og Borge garverier, de holdt til i Lonevåg på Osterøy. I tilfelle det skulle være glemmt.

En garverivalke.

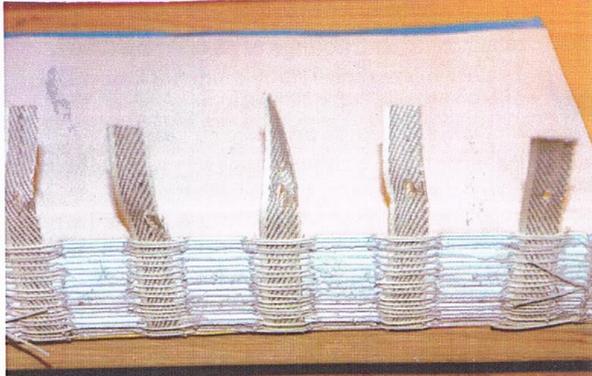
Sagt på en annen måte kunne man si Borge Garverier holdt til over fjorden fra der byggnings skallet etter Breistein Garveri står. Som en mørk skygge i landskapet. Men reiser man over fjorden med fergen så kommer man først bare til Valestrandsfossen. Og der har flere gamle garverier stått uvirksomme en 30-40 års tid. Og blandt dem finnes også et lite garverimuseum. Hvor en garverivalke var falt i staver sommeren 2010. Den sto på yttersiden. Og vær å vind å manglende bevilgninger til vedlikehold, kanskje, hadde fått fritt spillerom. Et garverimuseum har ikke stor prioritet når politikere setter sammen kulturbudsjettene. De er langt fra i klassen <årets vinnere> som man kan lese om i avisene når statsbudsjettet offentliggjøres. Og er ikke en gang med i køen i utdelingene av sponsormidler fra selskap som Nortura. Som får sine logoer til å lyse opp både sommer å vinter på hvert skjortebryst når millionene er fordelt. Og mulig er det peanuts, millionene som deles ut til idretten, for et selskap som har omkring 17 milliarder årlig i omsetning. Norlilia alene omsetter for 300 millioner årlig. Mens eksporten tilsammen av

råhud og skinn fra Norge er på omkring (2007, Leather International) 500 millioner kroner. Det virker strålende. Men det må kunne sies å være merkelig at ikke så mye som en krone til vedlikehold av en museumial garvvalke tilfaller den del av bransjen som har hvert med på å bygge opp selskaper som Nortura og Norlilia og fra 2011, Scapo Hides. Og som garverivalken er en del av. Og kanskje først og fremst blir det merkelig på bakgrunn av at det er så mange som skulle ha inntresse av det. Nortura selv først og fremst. Men også et bredt felt av håndtverks inntreserte, næringsdrivende, og andre i den større sammenheng som et garverimuseum utgjør i et bransjerspektiv. Og kunne man spørre, Hvorfor etterlyser ingen disse kronene som naturlig burde tilfalt fra et selskap som Nortura?. Og som blir for lommerusk å regne i de store sammenhenger i sponsorverdens alkemy.

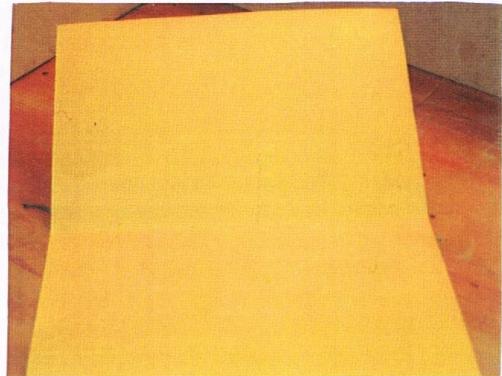
Nyere fenomen.

Svaret må trolig være at det kommer av måten industrien og håndverkene i tilknytning til skinn og lær har hvert og er organisert på siden den industrielle revolusjon. Det har ikke utviklet seg en håndtverkskultur som har noen økonomisk inntresse av å skulle være med på å skape aktivitet omkring et garverimuseum. Noe som kunne ha hvert impuls til vedlikehold av garverivalken. Eller aktivitet omkring et håndtverksgarveri. Noe som kunne ha hvert impuls til utvikling av livskraftige miljøer på bred basis i tilknytning til skinn og lær. Utøvere av skinn/lær håndverk finnes heller i mange andre organisasjoner med andre mål enn noen med egentlig tilknytning til bransje. Den havner i et diffust gråfelt som gjør den periferi. Det neste kunne bli at både Breistein Garveri og garveriene på Valestrandsfossen ramlet ned. Helt uten at andre nye ideer enn renseanlegg etter EU forskrifter synes å ha gjort seg gjeldene. Noe som har ført til at garverier andre steder har stengt dørene. De koster for mye Renseanlegg er selvfølgelig en målbar indikator på hvordan fremtiden vil ta seg ut. Rent vann og luft vil strømme der nedlagte garverier i dag står. Men heller ikke så mye mer. Og linjen med salg av råhuder og skinn til utlandet vil fortsette på samme måte. Og at man kan bare undre seg over hvor gagnerlig det er på lang sikt. Uten annen avkastning enn fortløpene kroner.

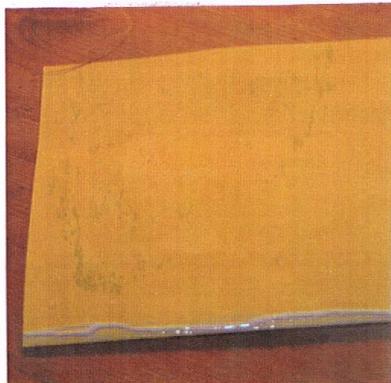
Verkstedkroken Lær, Sko og Skinn, Nr 2 – 2011. Tips for en utslitt bok. Bind den selv.
Første del av denne artikkel/fotoserie var i Lær, Sko og Skinn Nr.1-2011.

Avslutningen i forrige utgave av ferdig sydd bokbinderforretning

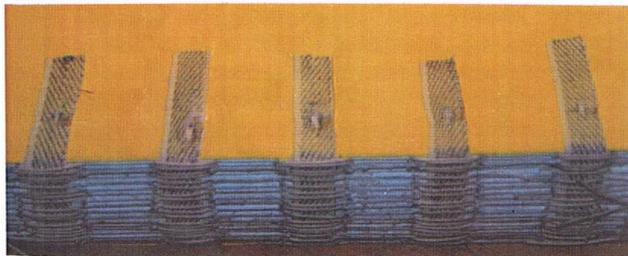
2. Til forsatspapir kan brukes «hva somhelst». Det lages enklest ved å brette et stykke papir i to like store deler på størelse med boksiden.

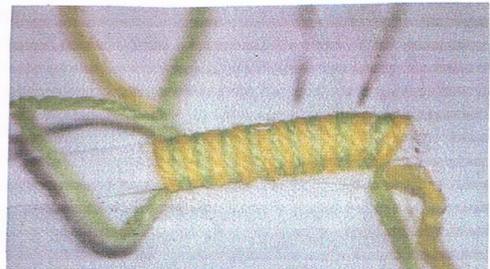
3. Ha lim langs forsatspapir brettanten. Fest det langs bokryggkant.

4. Lim hefteband fast.

5. Ferdig limt forsatspapir og hefteband.

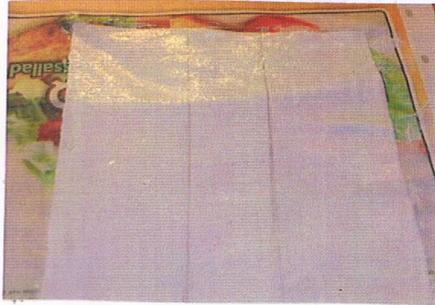

6. Sy ditt eget kapitelbånd. Vikle et stykke fint tøy omkring en skinnremse som passer over bokrygg. Og sy med bomullstråd.

7. (til høyre) Fest kapitelbånd på bokryggen. Så det stikker opp ca 3-5 mm over bokens ark. (til venstre).

Verkstedkroken Lær, Sko og Skinn, Nr 2 – 2011. Tips for en utslitt bok. Bind den selv.
Første del av denne artikkel/fotoserie var i Lær, Sko og Skinn Nr.1-2011.

9. Til forsterkning av rygg kan brukes et stykke fint tøy som påføres lim og deretter limes over bokryggen. Og ca 5-7 cm inn på forsatspapir.(ansettningsfals).(dekk heftébåndene).

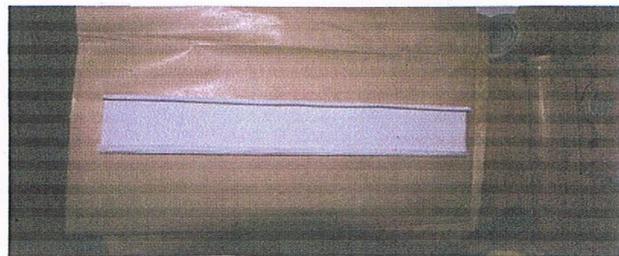
10. Legg boken i press mellom to pressbrett over natten. Pass på at ryggen rundes.

11. Rygg rundet og i press.

12. Ferdig limet bok, nå gjenstår bare løsrygg.

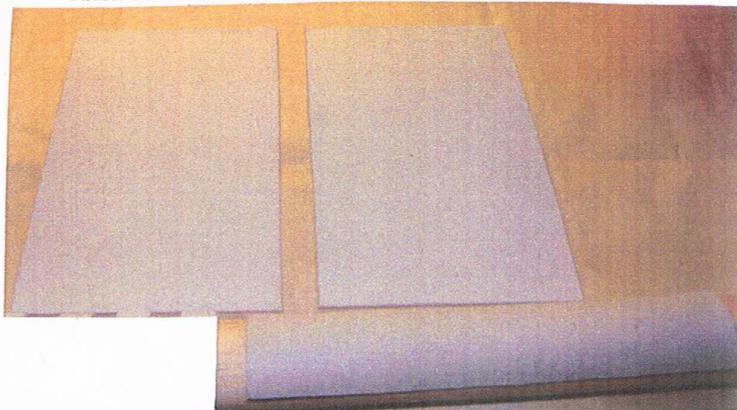

13. Løsrygg lages ved å brette inn en fals ca. 5-8 mm bred på et stykke papir like langt og brett som bokryggen.

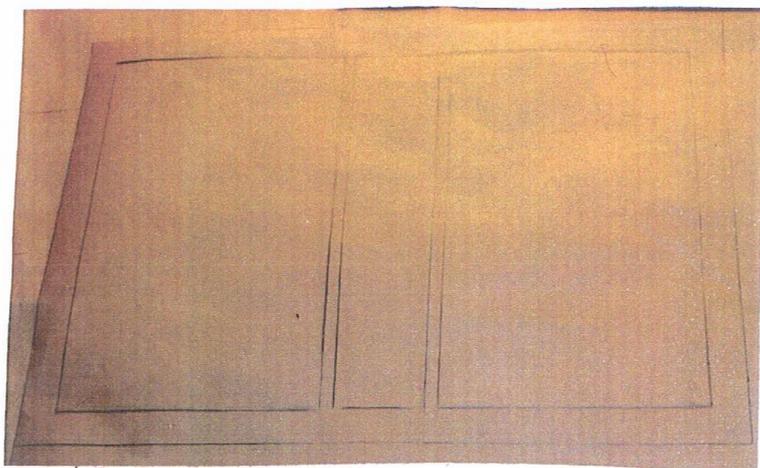

14. Løsryggen limes på bokryggen. Pass på at det ikke kommer lim i mellom tøyrygg og løsrygg.

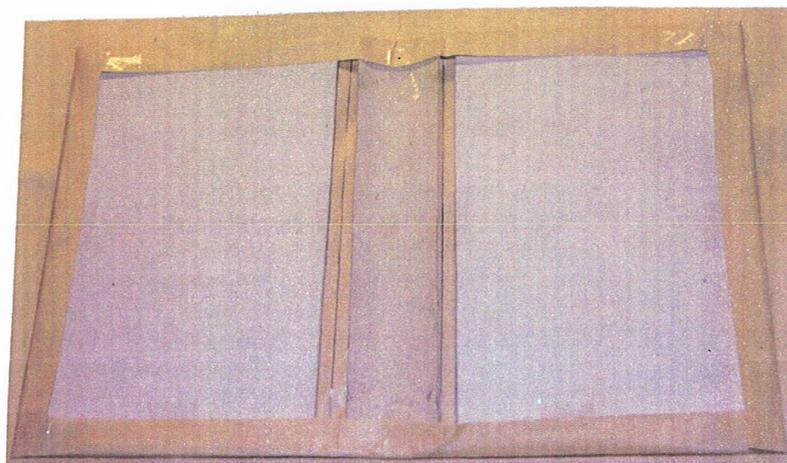
ortsettelse fra blad

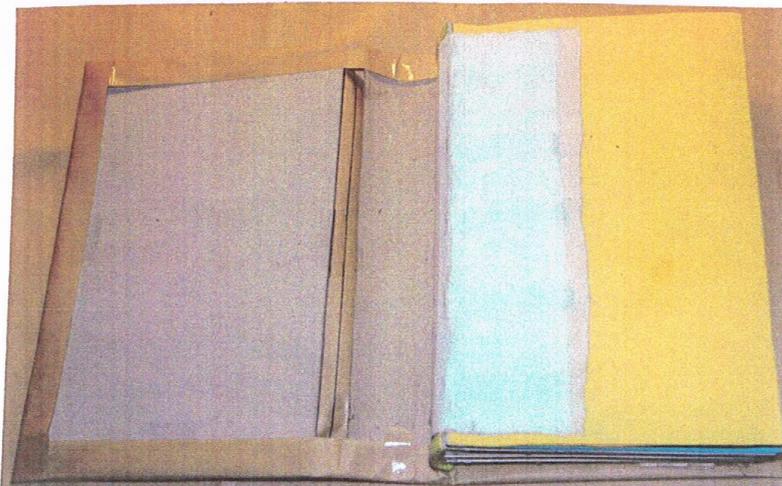
15. Boken er nå klar til å bindes inn. Til permer brukes grå 3mm tykk kartong. Til rygg grå 1.5 mm tykk kartong. Ryggen rundes på en rund pinne. (fåes kjøpt i hobbyforetninger/materialhandlere).

16. Man kan bruke hva som helst til omslaget. Skinn er selvfølgelig naturlig men her er kun vanli gråpapir brukt. Legg merke til at det er merket av for rygg og permer på omslaget.

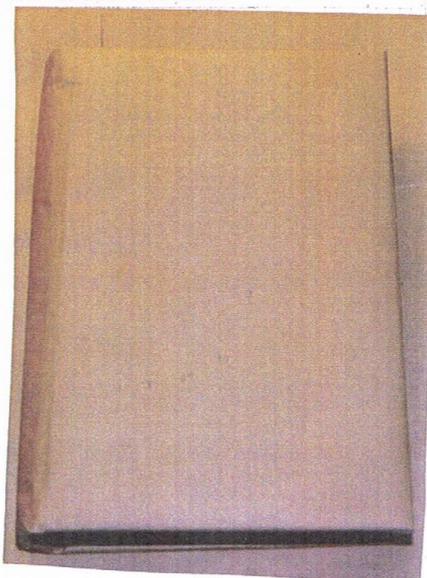

17. Omslaget brettes inn over permer og rygg.

18. Typen innbinding som dette kalles innhenget innbinding. Man «henger» boken inn mellom permene ved å lime den fast.

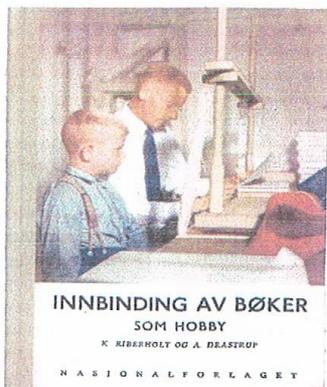
Fortsettelse fra forrige side

OBS.

Også i neste utgave vil det bli en verkstedkrok med tema om bok innbinding. Som da går mer på permer og omslag. Dette tema ble i hele tatt et langt større og mer omfattende skriveprosjekt enn først tenkt.

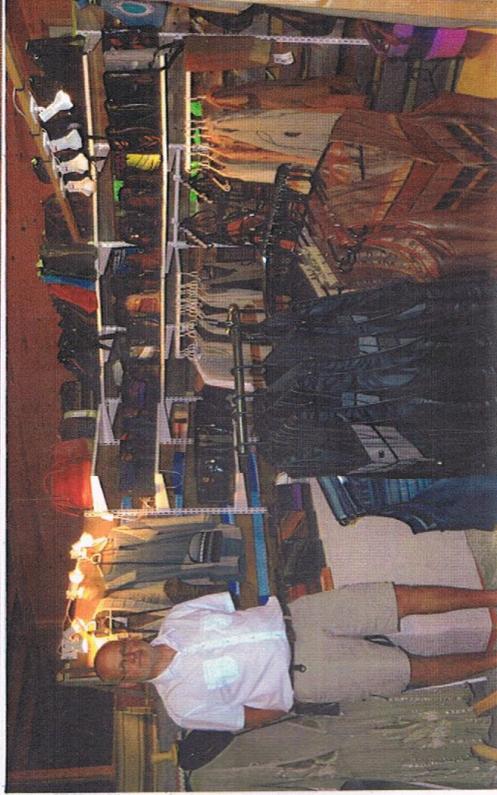
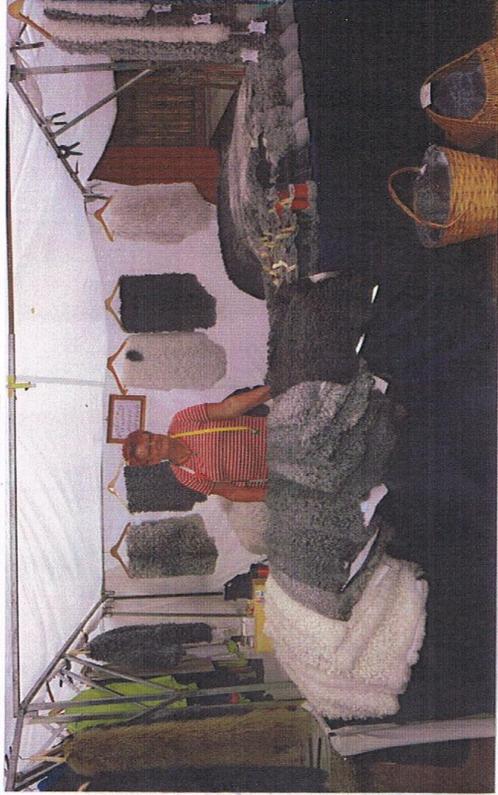
19. Omslaget er ferdig. Nå gjelder det bare å finne et flott gjeite skinn.

Resirkulerbar.

Man kan sikker lage nye bøker om bokbinding. Og utstyre dem med all verdens finesser. Men leter man etter en bok som simpelthen bare forteller det meste om bokbinding på en enkel og grei måte da er <Innbinding av bøker, Som Hobby> (Foto til høyre) et funn og en perle i en hver bokhylle. Den ble utgitt i 1955 på Nationalforlaget og forfatterene står oppført med beskjedene K. Riberholt og A. Dastrup. Ikke fullt navn. Bare akkurat. Hvem de var vites ikke. (Om noen skulle ha tips så kontakt bladet på websiden.) Boken er selvfølgelig ikke til salgs lenger i en vanlig bokhandel men den er ofte å se i antikvariat. Til en rimerlig penge. Men den er ganske så sikkert resirkulerbar for et av større forlag. I tilfelle noen må hente en ny bok i bokhandelen, aller helst.

Handtverksmessen i Brunskog, Värmland, Sverige, 1-3 juli - 2011 .

Bladet bringer noen glimt fra handtverksmessen i Brunskog. Den har utviklet seg til å bli Vest-Sveriges største handtverksmesse. Og tilbudene er mange. Det var hele 142 utstillere fra hele Sverige. Dette lille tidskrift er som kjent opptatt av skinn og lær. Og fotoglimtene bladet bringer er opp til høyre; Libbes Läder v/ Eva og Evert Fransson. Opp til venstre; Hemöstris, Skinnboa v/ Anita og Lars Forsberg. Ned til høyre; Låderverkstan v/ Berit Göransson. Ned til venstre; Rojan Produkter v/ Rolf Jansson.

Lydia Ignatenkova, fotoglimt fra utstillingen « Flying Fish»
i Helsingfors, Finnland, sommeren 2011

Foto; Lydia Ignatenkova

Foto 1; Fisk

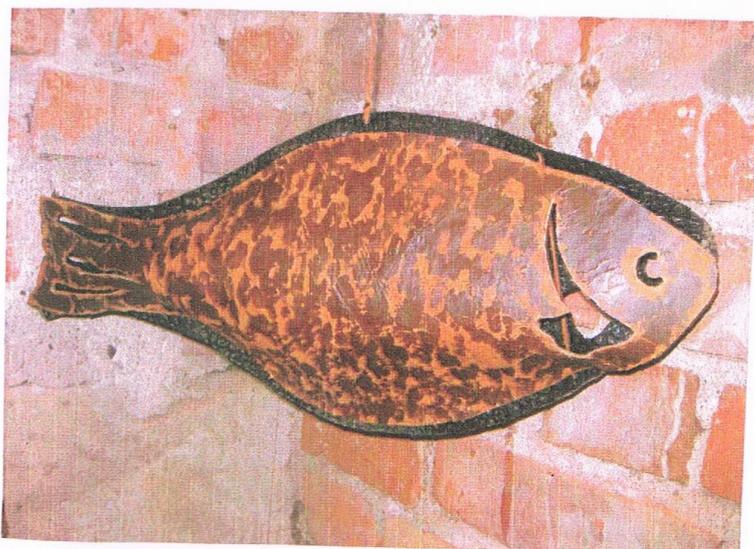

Foto 2; Fisk

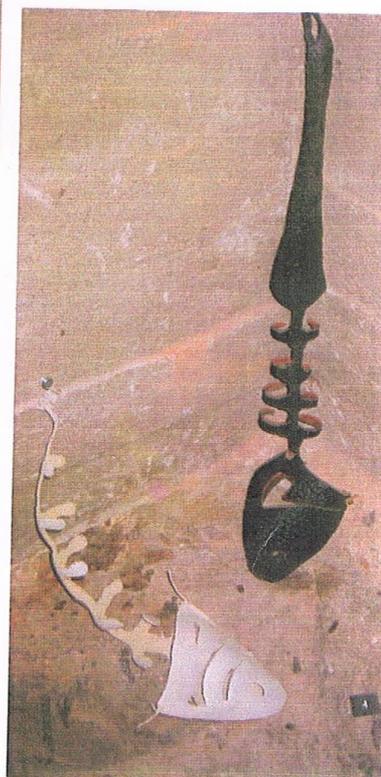
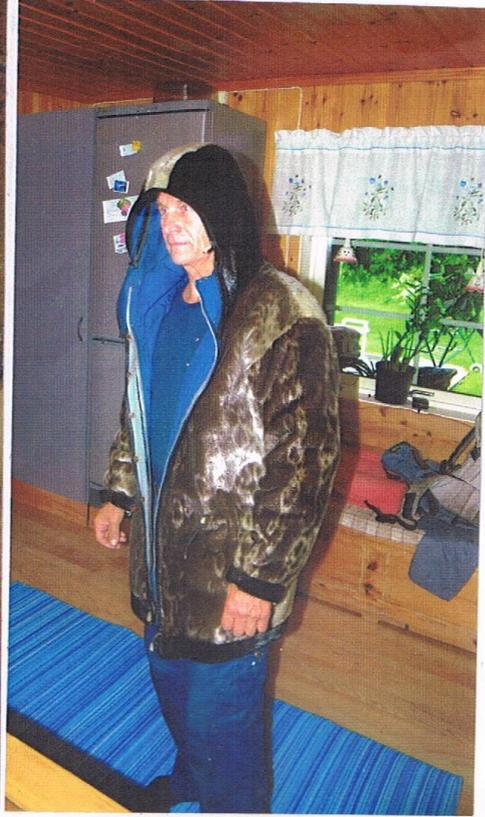
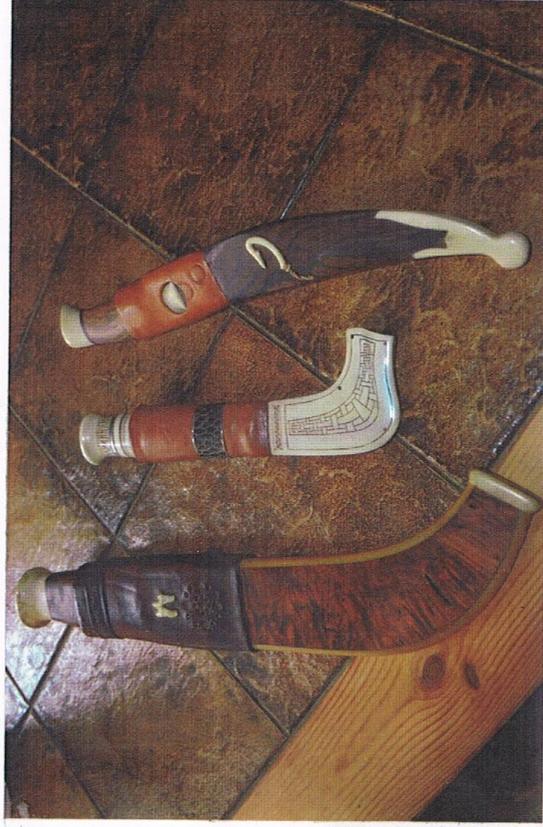
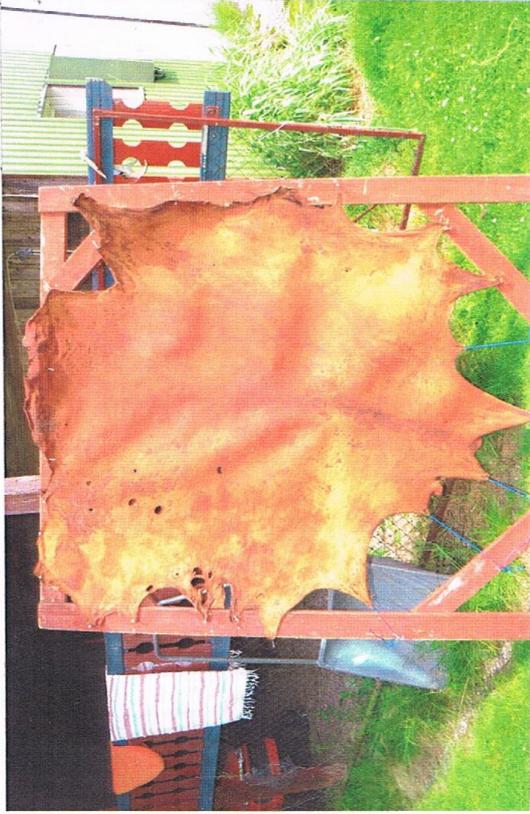

Foto 3; Fisk

Lydia Ignatenkova er fra St.Petersburg i Russland og er kjent for de av bladets lesere som har fulgt med bl.a. Fra Leather 2000 i Holland. Hun har siden vært en bidragsyter til bladet med mange av sine arbeider. Hun er medlem av International Federation of Artist og arbeider med lær som materiale. Hun har helt egne og ofte forunderlige ting hun stiller ut. Og fotoglimtene denne gang er fra en utstilling gjort i sommer i Helsingfors, Finnland. Tittelen på utstillingen var <Flying Fish> og den var tematisk viet økologiske problem i forbindelse med forurensing av havene. Og fotoene taler litt for seg selv. I slutten av august hadde hun en work shop i Helsingfors. Takk til Lydia Ignatenkova for dette bidrag og impuls til verdens lærhåndtverk.

Kalevi Sahiovaara, mester med lær, horn, bein og tre.

Fotoglimt; Øverst til høyre; Garving/beredning av elgskinn spent opp på ramme. Øverst til venstre; Kniver laget av K. Sahiovaara. Ned til høyre; K. Sahiovaara med «sjamanluten» på. Ned til venstre; K. Sahiovaara iført selskinnsjakkje. (Ringsel).

Kalevi Sahiovaara

Det ble en bølgende samtale, å prate med Kalevi Sahiovaara . Over en kopp kaffe. Bladet traff han hjemme på gården i Varmländ. Hvor han og fruen, May-Liss bor. Ikke langt fra gamle Eda Glasbruk. De flytte sørover for noen år siden, fra Vardø, Hvor May-Liss er fra. Kalevi kommer opprinnerlig fra Ivalo i Finland. De havnet først i Aarjang og så til nåværende sted (ifølge May-Liss). Det var for å se på tingene han laget bladet tok turen. Etter at «ryktene» var begynt å gå.

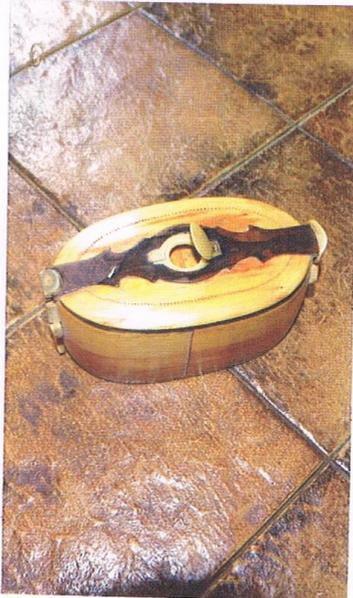
Han begynte alt som guttunge med håndverk. Og over kaffekoppen drar han frem selvlagde kniver,....forskjellige. En stor med blad laget av et større sirkelsagblad. Skaft av seljerot og reinhorn, revetann til dekor. Også en mellomstor halvhornskniv dukker frem,..bladet er stemplet O.N.W.. skaftet i reinhorn dekorert med tinntråd; <fattigmannssølv> som han sier,..<samene brukte det før i tiden for å holde onde ånder borte>. Og en filetkniv med jakaranda tre i slire,..mellom (rein) skinn overdel og hornhok i bunn. Skaftet er i seljerot, horn og jakarandabiter. Dekor en fiskekrok av bein.

Når samtalen ble bølgete skyldes det vel nettopp tingene som var så rikt og variert. Han fortalte om en lue han hadde laget, av bakhasen (stykket mellom lår og legg) fra en elg.

Og prøver den på. Ler og sier spøkfullt <sjamnluen min>. Den var rundet over en stokk og pyntet med minkhale/skinn. Og ikke mindre flott er en jakke i ringsel full av finesser som foto ikke klarer å fange opp. Og pyntet med sortfarvet voksen kvitunge. Og noe er jo å lage disse tingene. Noe annet den nærmest fantastiske håndverksdyktigheten. Den må sees. Og det kan bli vanskelig all den stund han ikke lager ting for salg. <Det blir noe nå å da> som han sa. Og bladet bringer fotoglimt av et lite utvalg av alt han tok frem. Og mang en historie knytter seg til tingene han viste. Bl.a hadde han funnet et knivblad på Finnmarksvidda. Skaftet var råtnet bort.. Bladet var trolig laget av Abrahamson i Varangerbotten. Han brukte fjærestål fra tyske lastebiler.

Et av trearbeidene som det har blitt plass til er en smøreske. Som har en rik beindegjør og et lite rom i lokket for salt. (se foto).

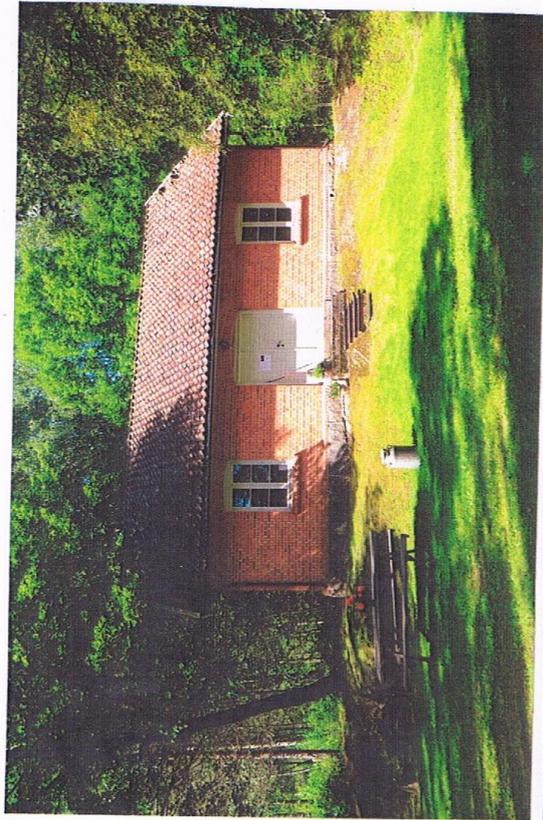
Også skinn garvet Kalevi Sahiovaara.. Og hadde et elgskinn til tørking. Det skulle bli walklær, med rårand i. Til knivslirer og pauting. Det ble tørket på en ramme etter avhåring. (Se ellers forsiden hvor en jaktveske laget av Kalevi Sahiovaara er avbildet).

Foto;

To foto av en smøreske laget av K. Sahiovaara. Legg merke til rom for salt i lokket med lukking av bein. Dekor i bunn; viser jeger og «årets tider» syklus. Gammelt steinaldermønster. Kniv til høyre; Knivblad funnet på Finnmarksvidda. Trolig laget av Abrahamson, Varangerbotten. Skaft av K. Sahiovaara.

Skinn og lær utstilling på Odals Verk, 30-31 juli, 2011.

Fotoglimt; Øverst opp til venstre, glimt av hovedbygningen på Odals Verk. Øverst til høyre, glimt av det gamle snekkerverkstedet som nå mer tjener som utstillingslokale og hvor skinn og lærutstillingen fant sted. Foto ned til venstre, glimt av Helene Ness sin lærvare utstilling; i bakgrunnen flere utstilte foto. Foto ned midten og til høyre, glimt av Bine Melbys utstilling; midten, smykker. I høyre, en skruddele i lær.

Utstilling på Odals Verk 30-31 juli-2011.

Helene Ness

Det var en inntresang utstilling på Odals Verk, i det gamle snekkerverkstedet, dagene 30-31 juli-2011 da Helene Ness og Bine Melby stilte ut. Helene Ness for første gang, også foto, hun er egentlig fotograf og Oslo jente som har kjøpt seg en husmannsplass opp i skogen og begynte med lærarbeider da hun la ut på en lang ridetur til Alvdal, 33 døgn og måtte lære seg reparere lærarbeidene til hestens utstyr. Hun bruker ferdig farvet okselær fortalte hun bladet. Og at hun har lyst til å bli veldig dyktig i å lage alt som har med lærarbeider til hund, katt og hest å gjøre. Lage ting som er holdbare, kvalitet ; <jeg er lei av Kina importen> runder hun en tankerekke av med. Som også har innholdt noen ord om at hun gikk i lære, og bladet spurte;

LsoS; Hevm gikk du i lære hos?

H.N.; Olaf Myby, han holder til på Furnes utenfor Hamar.

LsoS; var det i vinter eller vår?

H.N. ; det var i vår i i forbindelse med en ride tur. Jeg måtte lære å reparere ting i lær. Det ble så inntresangt at jeg startet opp et eget firma.

LsoS; Bodde du i Oslo da?

H.N. ; ja, men så kjøpte jeg en liten husmannsplass. Jeg har restaurert hele. Jeg har et par hester, en hund og en katt. Jeg måler og tester det jeg lager på dem. De er mine ufrivillige modeller.

Og må en si ; etter ha sett på tingene hun lager så er hun kommet godt i gang med lærarbeider. Hun viser godt handlag og talent og bladet ønsker lykke til videre. For inntreserte har hun internetadresse; www.leatherness.no

Bine Melby

Talent og flid vitnet også tingene til Bine Melby om. Hun er mer drevet, har holdt på i flere år med skinnarbeider. Og hun hadde noen inntresange synspunkt hun fortalte; Bine Melby; (heretter bare B.M.), jeg er utdannet sivilagronom på Ås Landbrukshøyskole. Jeg har jobbet med gamle husdyrraser som holder på å dø ut og har reist land og strand rundt i avlsarbeide. Gjennom det arbeidet kan

jeg mye om det (gamle husdyrraser). Noe som særpreger rasene er at skinn har farger å mønstre som ikke er så vanlig lenger. Forskningsforsøk har også vist tendens til bedre kjøtt og melk på disse i forhold til dagens NRF kyr. Kjøttet er litt mørere på de gamle kyrne. (Red Ann; Det er en relativ lang historie, avlsarbeidet med kyr her i landet. Men gjennom de siste 40 år har NRF kyr kun blitt utviklet med kjøtt og melkeproduksjonens kvantitet for øye. At noe kunne gå tapt på veien har kanskje ikke hvert like klart??).

B.M.; Jeg bruker bare skinn fra disse gamle husdyrrasene. Jeg har alltid sydd og fant på et tidspunkt ut at jeg ville sy med disse skinn. Jeg ønsker å skape ting som skal vare. Og jeg er opptatt av sporbarhet og ikke rovdrift på resusserne. Konkret bruker jeg skinn fra 6 storferaser; 1. Sidet trønderfe (Røros ku) Telemarksfe, Østlandsk rødkolle, Vestlandsk rødkolle, Vestlandsk fjordfe og Døla fe. Og jeg bruker sauskinn fra gammel norsk spellsau.

Bare kort vil bladet nevne at det er veldig flotte ting hun lager og at hun har en hjemmeside; www.bine-m.no hvor det er mulig å se nærmere på hennes produksjon.

*

Lær, Sko og Skinn mener .

Tingene Bine Melby lager hører vel hjemme i nisjen for Fashion. Og hennes synspunkt på sporbarhet av materialene er en tendens bladet har funnet i andre sider av den del av bransjen. Fks. at skinn i fashion produksjon har Cites seterfikat. Men sporbarhet er også inntresang med tanke på hvor huder og skinn i lær/produksjon kommer fra. Gjennom eksport og store garveriers virksomhet forsvinner en hver opplysning om hud og skinns opprinnelse. Ått havner i samme bing. Den blir ikke sporbar slik som den ble det før i tiden da garving skjedde i mindre garverier innenfor landets grenser. Det er m.a.o. forskjellige sider i sammenhengen med sporbarhet. Som kan være viktig for skinn/lær innefor fremtiden. Men som ikke virker være belyst «vitenskapelig» på noen måte.

**Fotoglimt fra Engerdalsdagene
4-7 August -2011**

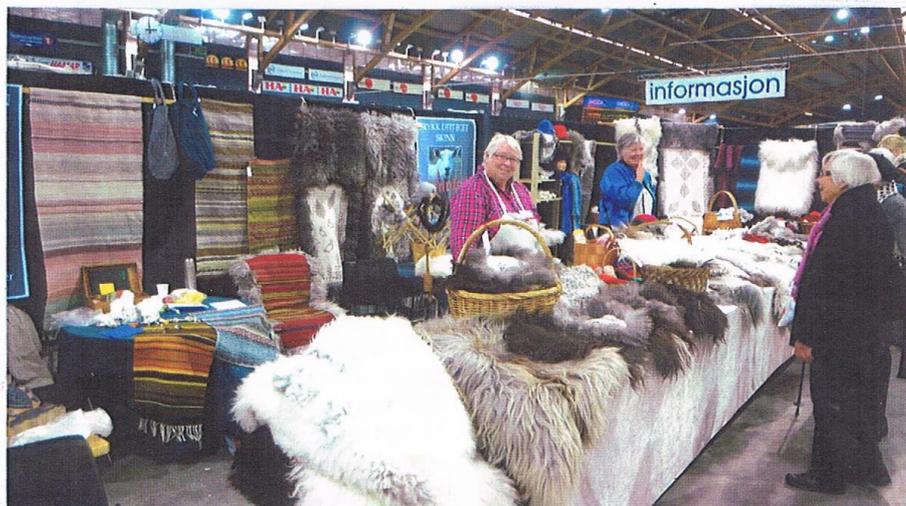

John Winsrygg i aksjon.

John Winsrygg (på foto opp til venstre) vil kanskje noen si at; det er lenge siden han har hvert å se i bladets spalter. Og grunnen er at han de senere år har gått fra lærarbeider og mer over i knivsliping. Han har ominnredet en gammel buss hvor det står «Skjærslipar John» på og farter land og stand omkring. Men han vikarierer nå og da som skomaker og er litt altmuligmann i skinn og lær, når det behøvs. Bladet traff han på Engerdalsdagene dette år hvor han hadde stand på markede.

Fotoglimt fra Høstmarkede i Vikingskibet, Hamar, 29-30 oktober, 2011.

Bladet bringer et lite fotoglimt på denne siden fra Høstmakede i Vikingskibet på Hamar. Dette marked er egentlig et brukt og antikk marked. Og var sågar fylt til randen av ivrige selgere og kjøpere av antikviteter og brukte ting å tang. Men også var det bl.a. en bod med skinnarbeider, nærmere bestemt tre damer fra Stange Husflidlag som demonstrerte skinnsøm og skinnfellmaking. På foto sees nærmest kamra Solveig Randmæl og bortenfor henne Iren Tørud. Berit Skinnarhaugen som også deltok er ikke med på foto.

**Tandy Leather Factory Lanserer Lærhåndtverker Bibliotek.
En Ny Online Kilde For Lærhåndtverks Entusiaster.
LeathercraftLibrary.com prosjekt, innhold videoer, E.bøker, mønstre,
blog,prosjekt, innholdfortegnelser, gratis mønstre og mer.**

Forth Worth, TX. Juli 14, 2011:Tandy Leather Factory annonserte denne uke lanseringen av en ny lærhåndtverks web side, Lærhåndtverks Biblioteket (<http://www.leathercraftlibrary.com>), er et sted hvor lærhåndtverks entusiaster verden over kan ha adgang , gjennom nedlastinger av PDF filer fra Tandy Leather's arkiv av mønstre,bøker,prosjekt, gratis mønstre,lærere, og meget mer.

<Lærhåndtverks Bibliotek har noe for en hver>sier Charlie Davenport, Forsknings og Utviklings leder. <Uansett om du ser etter klær,tilbehør, hjem dekor ting,håndvesker,eller bare er glad i lærhåndtverk, så vil du finne dette til å være et flott sted for inspirasjon, prosjekt ideer,mønstre, og lærere som kan gjøre deg til en bedre lærhåndtverker. Dette er kun begynnelsen av utfordrende ting i mengden for lærhåndtverk samfunnet.Vi håper lærhåndtverkere vil få det morsomt, og bli på nett... det kommer mye mer deres vei>.Lærhåndtverkere vil også ha muligheten til abonnement på en voksende samling av førsteklases instruksjons videoer fra mester lærkunstnere som George Hurst, Jim Linell, Tony Layer and Charlie Davenport. Video kategoriene innkluderer: Basis Lærhåndtverk, Punsling, Farving , Figur og Landskaps punsling, Sying, Avansert Punsling,Teknikker og mer. Nye videoer vil komme regelmessig.

Innholdet på den nye websiden innkluderer:

Førsteklasses Instruksjons Videoer;Over 100 videoer er løpende tilgjengelig gjennom abonnemang.

Ebøker: Inneværende og utgåtte lærhåndtverks bøker.

Årgangs Doodle sider:(sider med små prosjekt).Over 500 sider,noen originale publisert i 1950 årene.

Mønster Pakker:Over 40 årganger og nye møsterpakker tilgjengelig.

Ut av produksjon saker, Mønstre: Mønster for greier som Tandy Leather ikke lenger har i sitt sortiment.

Gratis prosjekt og Mønster Bibliotek:Nye gratis prosjekt og mønstre vil komme regelmessig.

Blog: Bloggen er hjem for det nye prosjektet, tips og teknikker , innholdsfortegnelse over vårt lager ,galleri,avstemninger og mer.

«En av de mest etterspurte gjenstander er mønstre til greier vi ikke lengere fører. Lanseringen av LeathercraftLibrary .com betyr at vi vil bli i stand til å tilby mønstre fra vår store samling bygget opp over de siste 91 år i tjeneste for lærhåndtverkere.I tillegg er Tandy Leathers motto: « Vi lærer verden lærhåndtverk».Vårt førsteklases video abonnemang vil tillate oss å følge opp lærhåndtverkere når de kanskje bor for langt borte fra våre butikker for kurser.» sa Mark Agnus, senior visepresident i Tandy Leather Factory. «derfor er jeg så begeistret for vår nye webside. Lærhåndtverkere vil ha muligheten til å lære nye teknikker til hyggen i sitt eget verksted!».

Web sider

[http:// www.tandyleatherfactory.com](http://www.tandyleatherfactory.com)

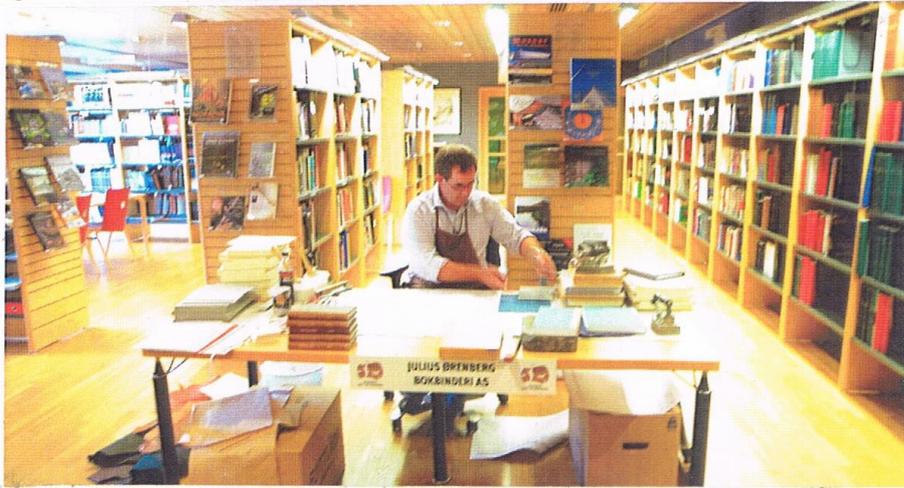
[http:// www.leathercraftlibrary. Com](http://www.leathercraftlibrary.com)

[http:// www. Facebook.com/pages/Tandy-Leather- Factory/111177125575529](http://www.Facebook.com/pages/Tandy-Leather-Factory/111177125575529)

About Tandy Leather Factory.

Tandy Leather Factory,Inc ([http://tandyleatherfactory. Com](http://tandyleatherfactory.com),med hovekvarter i Forth Worth, Texas er en spesialforhandler og angro distributør av et bredt produktspekter som innkluderer lær, lærhåndtverks verktøy,spenner og prydsel til belter. Farger til lær og finisher.Beslag og issenkram til sadler. Og <gjør -det- selv >greier. Selskapet distribuerer sine produkt gjennom sine 29 LeatherFactory butikker, lokalisert i 19 stater og 3 canadiske provinser.77 Tandy Leather forhandlere i 36 stater og 6 canadiske provinser. Og en kombinasjon angro/ detaljhandel i England. Det er i vanlig aksjehandel på Nasdaq med symbolet «TLF». For en fri 156 siders catalog innholdene over 2,800 lær og lærhåndtverks relaterte produkter, kontakt; Tandy Leather F.actory, 1900 SE Loop 820, Forth Worth,TX 76 140 or on the world wide web at www.tandyleatherfactory.com

Fotoglimt fra Jakt og Fiskedagene, Norsk Skogbruksmuseum, 11-14 August, 2011.

Også på årets Jakt og Fiskedger var bokbinder Stein Julius Johansen (på ovenstående foto) tilstede på Norsk Skogbruksmuseum og viste bokbinding. Han er årlig ,må en kunne si, å finne i biblioteket hvor bladets foto er tatt.

Fotoglimter fra Kunst og Håndverksdagene på Lillestrøm, 18 - 20 November 2011.

Det ble noen fotoglimt også dette år fra Kunst og Håndverksmessene på Lillestrøm. Øverst til venstre er Taras Design med Tara Dybvad Holmboe skinnvarer, til høyre Landmarks of Norway v/Olaug Berg, mye fåreskinn og lammeskinn. I midten til venstre Skårpabrikken, Gnosjø, Sverige, med portefølje. Til høyre C. Hemsén AS v/ Johan Lothe og Silje Anonsen, skinn og lærarbeidsutstyr. Ned til venstre Linøv Gård v/Helen Graver som stilte ut skinnfell og til høyre husflidhåndtverker Jette G. Ravdahl fra

Fotoglimt fra Engerdalsdagene 4-7 August, 2011

Årets Engerdalsdager ble arrangert for 27 gang. Og Engerdal Kommune hadde 100 års jubileum etter dannelsen i 1911. De gjimt bladet bringer fra årets markede viser ,opp til venstre,markedsboden til Lars Ole Sveen fra Rena, Han solgte importvarer/portefølje fra Kina og Thailand. Opp til høyre ; Masen Skinnkläder fra Malung. Nicolas Matson (til høyre) og Bosse Johanson (til venstre). Ned til venstre; Smith og Bull(Skinnläven) v/ Arne Markussen Jr. under teiltaket.Og ned til høyre , folkemusikk/visegruppen YR. Omtalt i programmet som «Terje Husdal m/venner.» Halv parten av gruppen er fra Rendal,andre halvpart fra Engerdal distriktet. De holder til daglig til i Østersund,Sverige.Med svingende toner. Også Krekling og Villsau var på markede med bla. skinnfell(ikke foto) Og et par utstillere med noe skinn/lær relaterte produkter.

Fotoglimt fra Strømska Garverigården i Simrishamn, Sverige

Opp til venstre; Strømska Garverigården, Simrishamn. Opp til høyre; Vekten i porten hvor huder og skinn ble tatt i mot å veiset. Ned til venstre; Glimt fra gessellkammeret. Ned til høyre; glimt fra utstillingene. (Les forøvrig en artikkel på bilag som nærmere omtaler både Strømska Garverigården og Ehmberg og Sons Läderfabrik.)

Omkring Ehrnberg og Sons Läderfabrikk AB.

Foto opp til venstre; I dag er det bare en liten del av fasaden som er tilbake av den en gang så mektig Ehrnberg og Sons Läderfabrikk AB. Det gamle er for det meste revet og nye moderne bygg har inntatt området. Foto op til høyre; Erik Engdahl, museets hyggelige guide poserer ved siden av en museal reklame sak for Ehrnberg og Sons Läderfabrikk AB. Foto ned til venstre; Glimt av lærnaker Juhani Berg's utstilling av moderne lærhåndverk.ned til høyre; Et emaljeskilt, med et kart på som viser Ehrnberg og Sons Läderfabrikk AB ustrakte forettningsvirksomhet. (Les for øvrig artikkel på bilag).

Noen inntrykk fra garverimuseet i Simrishamn.

.....

* «Den Strømska garvaregården i Simrishamn».

*Overskriften er tittlen på et skrift museet har for salg. Det inneholder artikkelene <Den Strømska Garvaregården i Simrishamn> (skrevet av Gösta Ehrnberg) og historien til Ehrnberg Läder AB 's (skrevet av Margareta Larsson). Skriftet inneholder også en liten artikkel kalt <Garvarens Röst> av Juhani Berg. Dette skrift er utgitt av <Foreningen for forminne og hembygdsvård i Sydøstra Skåne>. I artikkelen om den Strømska garvaregården får vi vite;
<*Gården ble bygget i slutten av 1600 tallet og huser garverimuseet i Simrishamn. Som museum ble den åpnet i 1926 ..Det startet med at gården ble ervervet av skomakermester Jeppa Ekberg i 1731. Den gang garvet skomakerne selv det lær de trengte. Mens den første egentlige garver begynte sin virksomhet der på 1840 tallet.Han het Isac Ström. Og gården ble i slektet frem til 1891 ..I 1891 ble gården leiet av J.Ehrnberg & Son. Disse kjøpte gården i 1918 og brukte den som lager. I 1926 innredde J. Erhnberg & Son garverimuseum der. Og gården fremstår i dag som som typisk for et garveri frem til 1800 tallets slutt.Og så vidt bladet har regnet ut så er museet 85 år i år.Tilsammen har det hvert 8 garverier i den del av Skåne hvor Simrishamn ligger.

*J. Erhnberg & Son Läderfabrik.

Starten på J. Erhnbergs og Sons Läderfabrikk begynte i 1808 da Jonas Rørback startet et garveri. Da denne døde i 1832 fortsatte enken driften mens eneste arving var en datter med navn Kristina som var gift med rektoren for byens skole, . Han het Nils Petter Ehrnberg og denne overtok som leder av garveriet. I 1889 ble det et aksjebolag under navnet AB Erhnberg & Sons Läderfabrik og det utviklet seg til å bli nordens største garveri med *600 ansatte(står 700 i skriftet). Og fabrikkene leverte skinn og lær til hele verden.den hadde agenter i 53 land. Til Norge ble bl.a. lær/skinn solgt til møbeltilvirkerne i Møllegaten i mellomkrigstiden. Den gang ble Møllegaten populært kalt «Møbelgaten» og var sentrum i

hovedstadens (Oslo) møbelhandel.Bl.a. **ble naturlige huder innkjøpt og senere beiset i forskjellige farver. Hvor omfattende denne handel kan ha hvert vites ikke men det ligger sikkert gamle regnskapsbøker omkring som kan fortelle om den sak.Ellers ble J. Erhnberg & Son's Läderfabrikk nedlagt i 1977 etter 167 års drift.

Litt om musets drift.

*** Muset drives i dag av «Garvargruppen» som består av tidligere ansatte i Eherenberg Läderfabrikk AB. Og har år om annet forskjellige temautstillinger, bl.a. har moderne håndverk/kunst med lær som material hvert utstilt og årets utstilling hadde som tema etableringen av et garveri i Tanzania hvor ****managmentet var fra J. Erhnberg & Son Läderfabrikk. <Dette startet i 1968 og varte i 8 år> kunne Erik Engdahl fortelle under sin guiding omkring i museet.<De fra Erhnberg Sons som arbeidet der hadde tre års ansettelse. Jeg var der fra julen 1969 til 1974. Fabrikkene lå like under foten av det mektige fjellet Kilemanjaro,på 1000 meters høyde. Dette p.g.a. varmen. Det var kjøligere der.Fjellet Kilemanjaro er over 6000 meter høyt. Garveriet het Tanzania Tanneries og lå i byen Moshi bare tre mil fra Kenya. Det er ennu i drift.> Så langt Erik Engdahl som arbeidet der som garverimester eller produksjonssjef som det modernt heter.Utstillingen ble underbygget av bl.a.eldre avisutklipp og fotos fra byggingen og åpningen av fabrikkene samt produksjon. I hele var utstillingsvirksomheten et inntresangt trekk ved et gammelt garveri..

***Ellers har museet åpent sommerstid, i år fra 2 juli til 6 August. Men også etter avtale for inntreserte.

*Kilde for faktaopplysninger; skrift; <Den Strømska Garvaregården i Simrishamn> Simrishamn.

** kilde; samtale med Arne Rassmussen(1909-2004)

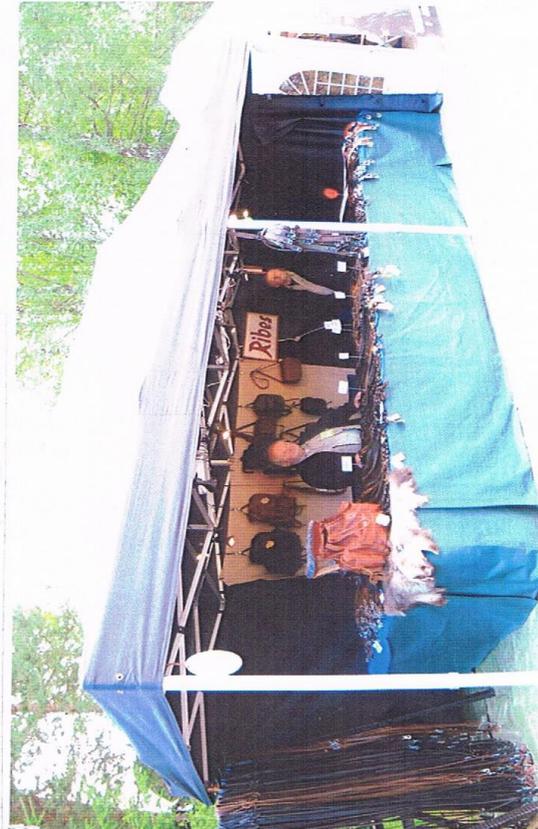
***kilde; internett; Garverimuseet i Simrishamn.

****kilde; samtale med Erik Engdahl Ellers henvises det til Internett for flere opplysninger , adr; Gaverimuseet i Simrishamn

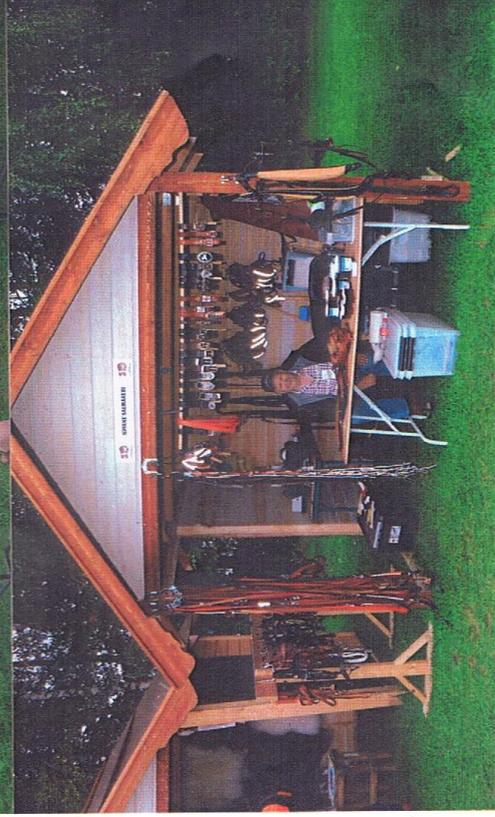
Foto: Av Strømska Garvaregården, Simrishamn, Sverige

Fotglimter fra Elverum og jakt og fiskedagene, 11-14 August – 2011

Det var langt flere porteføljeforhandlere både på årets jakt og fiskedager og i Elverum sentrum enn de fotoglimt bladet bringer. Tilsammen 7 stykker ble registrert. Og alt i alt 15 stander med tilknytning til skinn og lær (her ikke medregnet knivmakere). Alikevel var det færre enn før. Men årevis synes Hamar Porteføljebutikk å dukke opp og er forevige under årets jakt og fiskedager på foto opp til høyre. På foto til venstre er Ribes Läder fra Färjestad i Sverige som selger egenproduserte lærvarer. Fotoet ned til venstre er imidlertid fra Elverum Sentrum og viser glimt av G.T. Import som driver med mexikanske og selvproduserte lærvarer. <Dyr å leie (standplass), lite salg, gått ned 50 % i år> sa Galal Takieldin, som driver G.T. Import.

Fotoglimter fra De Nordiske Jakt og Fiskedager, 11-14 August – 2011

*Hele 33537 besøkende fant veien til jakt og fiskedagene 2011. Som var de 49 i rekken. De fotograferte i tilknytning til skinn og lær som bladet bringer er opp; til venstre glimt av Pelles Salmakerlag's stand, til høyre glimt av Stølans Ull og Filt sin stand v/ Anita Stølan og ned; til venstre Kvikne Salmakeri v/Roy Høyen til høyre Hof Salmakeri v/ Camilla Swahn. *kilde; nett, Østlendingen.no

Fotoglimt fra Forsvartets Flysamling ,Gardemoen (Del av Gardemoen Kulturpark)

Det er ikke så meget fly dette blad omhandler. Men i Lær, Sko og Skinn nr. 2-2008 var en omtale av Aas Salmakeri som hadde sydd stolseter til F16 fly. Så turen innom et museum blir motsatt vei, til flyens pionertid hvor klær ofte var laget av skinn/lær. Noe som også har skapte trekk ved det sivile livs mote i form jakker og annet. Det er en hel del gjenstander å se i flysamlingen som er gjort av skinn og lær. Bladet vesle glimt er av en flyverjakke fra pionertiden. Ellers kan nevnes at museet er en god spasertur unna flyterminalen, så om man er på reiefot og har god tid så er det et bra alternativ og bruke tiden på.

Det er ellers en inntresang artikkel å lese om rekonstruksjon av en flyverjakke fra første verdenskrig i Leather International, July, 2011

Fotoglimt fra Norsk Luftfartsmuseum ,Bodø

Det var langt flere gjenstander av skinn og lær dette museum. Men uten at det virket være noe system på det. De fleste jakker fks. var navnløse. Det er mer et kombinert sivilt og militært flymuseum . Hvilket jo også gir store muligheter for å vise til en hundre årig utvikling på området . Ellers er bladets fotoglimt av en produsert Maico motorsykkle med ordonansevesker. Det var ikke særlig mange opplysninger her heller om modell og hvor sykkel og veske kunne ha hvert brukt. Eller om materialer i veskene. Men likevel, har dette flymuseum imponerende utstillinger som er vel verd turen for å se på.

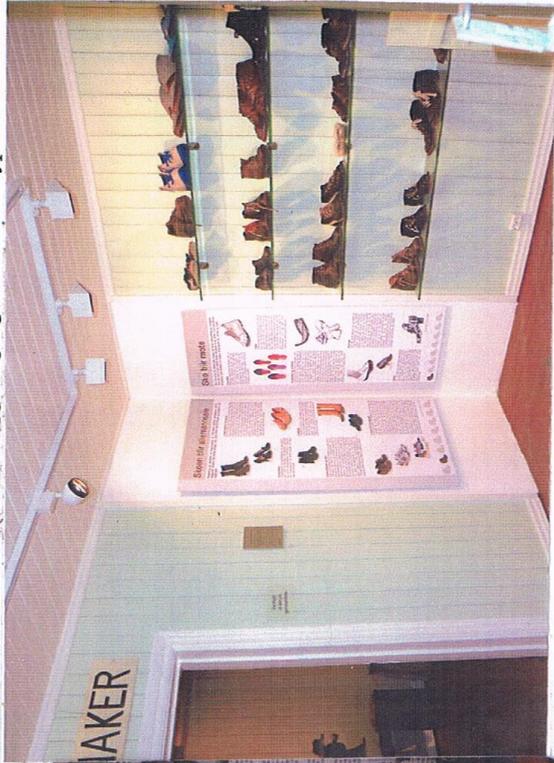
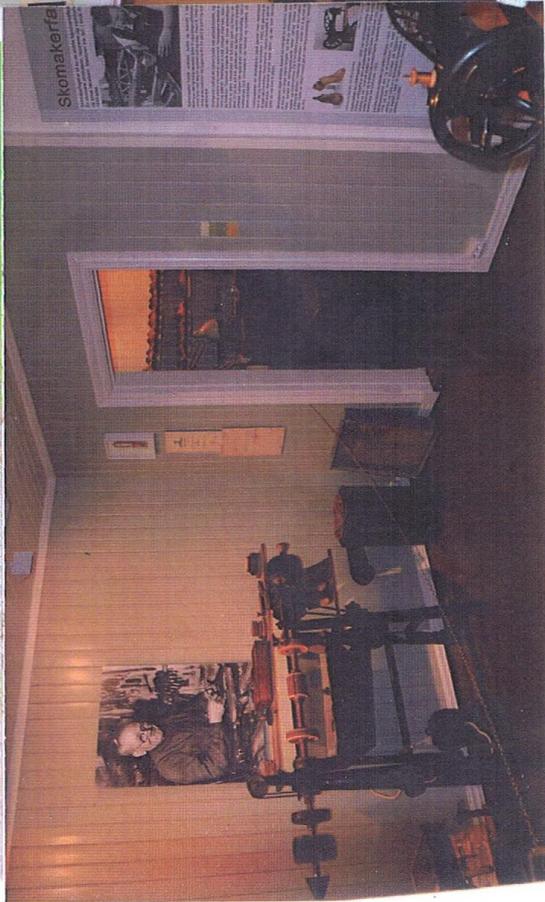
Fra en utstilling i Gardemoen Kulturpark i regi av Ullensaker Museum

<Fra håndverk til småindustri>

Skomakeryrket

Utstillingen åpnet 8 mai 2010 og starter med skomakeriet i forrige århundre og strekker seg frem til vår tids moderne småindustrielle virksomhet på området. Men dette kommer ikke særlig godt frem i utstillingen. Foto av en høyst nålevende produsent er med i utstillingen, men navnet er ikke opplyst av en eller annen grunn. Noe som sammen med enkle midler kunne ha gjort utstilling både dyp og mer inntrassang. Som den er faller hovedvekten av den på skomakeriet i forrige århundre. Utstillingen fordeler seg over fire rom i et gammelt hus i Østeriksgaten som inngår i det såkalte tunet i Gardemoen Kulturpark. I de to innerste rom er en utstilling a skomaker Nils Aas (1881-1958) skomakerverksted. Og i det mellomste av skomaker Johan Olaf Gulbrandsen (1879-1965) sitt verksted. Det ytterste rom har en utstilling over skoene fra den ble alminnerlig i bruk til den ble mote. Åpningstider, om man f.ks. er på gjennomreise på Gardemoen Flyplass og har litt tid til overs kan en få opplyst om i Informasjon. Det er bare en kort halvtime å gå ut til museet som ligger i gang avstand fra flyplassen.

Foto; Øverst til venstre; Huset i Østeriksgaten hvor utstillingen er. Foto ned til venstre gjlmt fra skomaker Johan Oluf Gulbrandsens utstilte verksted. Til høyre; fra det utstillingsrom som viser skoene fra den ble allemenn til mote.

Glimter fra et verksted. Artikkelen bygger på tekst og foto av; Gerda Van der Stroom de Jong.
Et arbeide av Gerda Van der Stroom de Jong,..... Motorsykkelveske.
Gerda Van der Stroom de Jong er fra og bor i Nederland hvor hun arbeider i eget verksted. Flere av hennes arbeider kan sees på nettsiden; www.Laetherstream.nl (se nett på side 2).

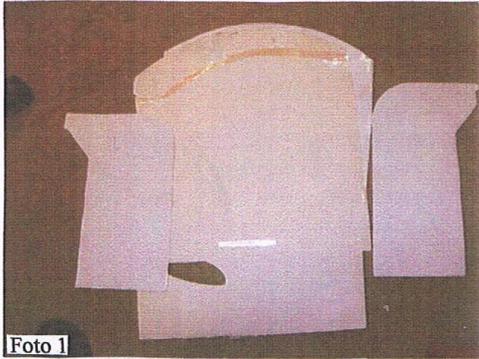

Foto 1

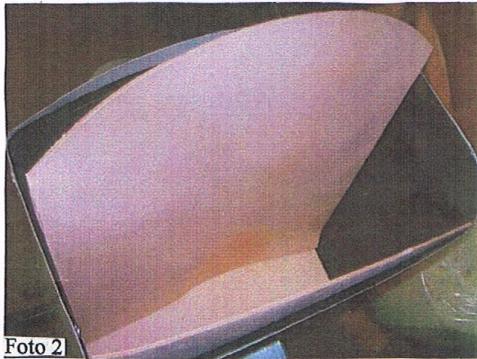

Foto 2

Foto 3

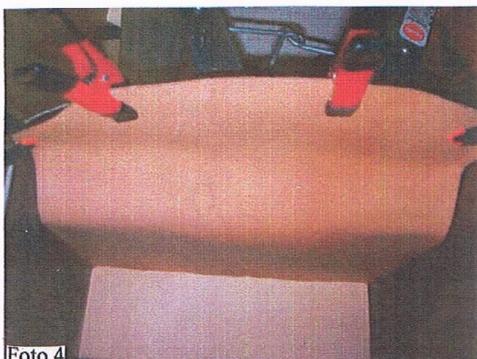

Foto 4

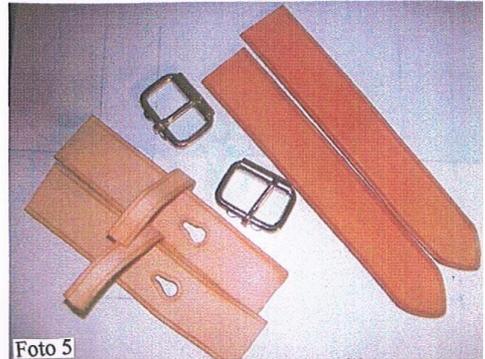

Foto 5

Foto 6

Tekst til fotoene

Utgangspunktet for arbeidet var en kunde som sendte meg (Gerda Van der.Stroom de Jong) en stållramme til en veske med ønske om å få den kledd inn i lær. Men også at den skulle være en funksjonell veske på en motorsykkel.

*

Foto1; Viser malene som ble brukt til utskjæringen av lær.

Foto 2; Viser lær deler plasert inni stållrammen

Foto 3; Viser sammen syingen.Yttre og inner deler ble limt og sydd.Et helt arbeid var å sy sammen bunn,sier og front. merk at ytterkanter stikker en cm utover hjørnene, så det skal bli nok plass til å sy etter tilpassing . Innerlåret er uten disse.

Foto 4. Neste steg var å tilpasse veskens bakside inrivendig (ble limt fast). Og tilpasse veskerykkens inner og ytterside.

Foto 5. Viser spenner og remmer før de er montert på vesken.

Glimter fra et verksted. Artikkelen bygger på tekst og foto av; Gerda Van der Stroom de Jong.

Et arbeide av Gerda Van der Stroom de Jong,.....Motorsykkelveske.

Gerda Van der Stroom de Jong er fra og bor i Nederland hvor hun arbeider i eget verksted. Flere av hennes arbeider kan sees på nettsiden; www.Leatherstream.nl (se nett på side 2).

Foto 7

Foto 10

Foto 8

Foto 11

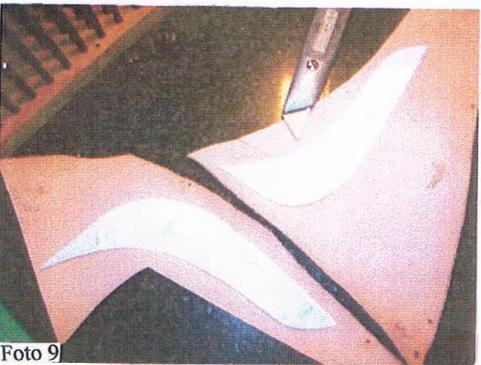

Foto 9

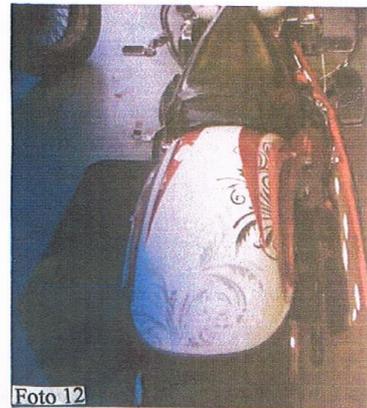

Foto 12

Tekst til foto,

Foto 6. Punselarbeide av dekoren på lokket tok til etter tilpassning av remmene til spennene. Neste steg var å tilpasse veskens lokk til rammen og veskeryggens inn og ytterside før å sy. . Hva jeg gjorde var å tilpasse veskeryggens innside med lokket så jeg var sikker på at det ville holde godt sammen.

Foto 7. Men igjen var den vanskerlige biten å tilpasse veskeryggens ytterside (også den limt) med innersiden samt lokket for å sy det sammen. Når det var gjort kunne for og bakside bli sydd sammen på utsiden.

Foto 8. Etter at det var gjort skulle foret festes i lokket.

Foto 9. Etter at foret var på plass skulle sideklaffer på lokket monteres og syes. Det hele ble etterhvert ganske tungt å holde. Men når alt var gjort kunne jeg lime en bunn fast innvendig. Og jeg kunne trimme de ekstra store kantene utvendig så de ble pene og rette før farving.

Foto 10. Vesken ble farvet etter de spesifikasjoenr kunden ville ha. Til slutt la jeg på en vannavstøtende lakk og så var den ferdig.

Foto 11. Detalje av dekor.

Foto 12. Viser motorsykkel med veske. Og samme dekor på skjerm som på veske!.

Rognandagene og Trebåtfestivalen på Rognan 25-28 august, 2011
25 års jubileum

Foto; Plakat i forbindelse med 25 års jubileumet av Rognandagan.

Det blir noen enkle glimt som bladet gjengir av det ellers så nokså mangfoldig liv som var under årets Rognandagene som hadde 25 års jubileum. En bod fant bladet på dette marked i tilknytning til skinn/lær. Det var J.K. Produkter fra Svolvær v/Jolli Kaj som var med portefølje varer. Ellers var det en del håndverk i Næstbryggen men ikke skinn/lær relatert. Ellers omtale fra Rognandagan, se neste side ,om den 65 Nordnorske Kunstutstilling.

Foto; Næstbryggen, hvor det var utstilling og demonstrasjon av kunst og håndverk.

Foto; Glimt J.K. Produkter's bod under Rognandagan.
(Bak boden Jolli Kaj)

Den 65 Nord-Norske Kunstutstilling 2011 på Rognan.

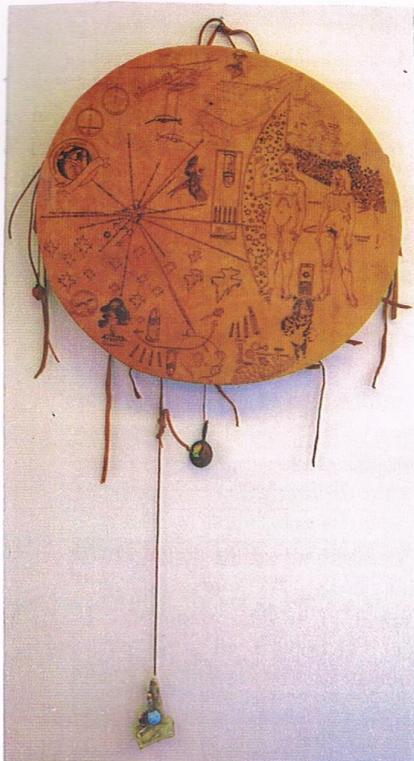
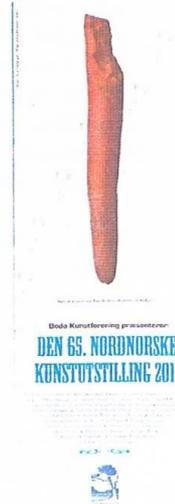

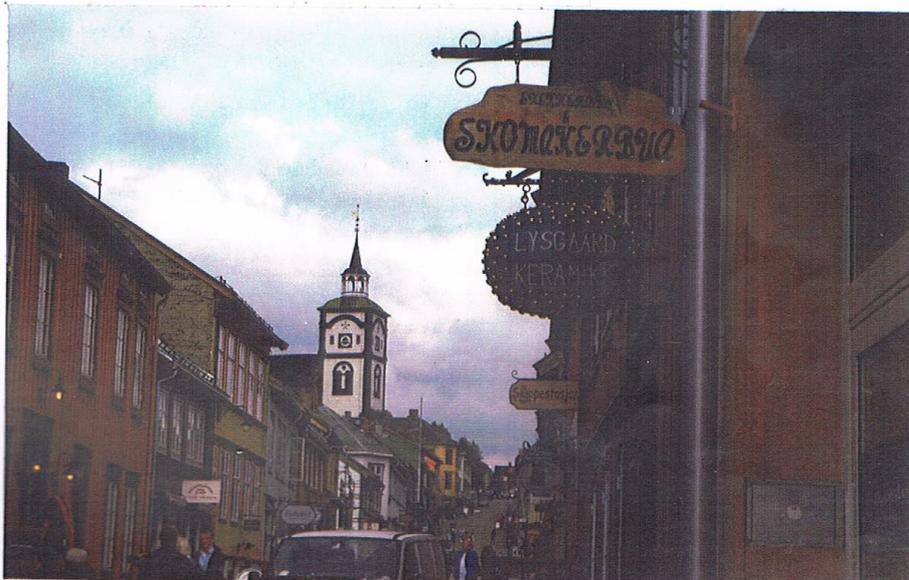
Foto
Arbeide av; Yvonne Normanseth
«Sjaman tromme»
Utstilt på den 65 N.N. kunstutstilling

Den Nord-Norske kunstutstilling eller «nordnorsken» som den også kalles er lignede med Høstutstillingen, men utstillere på «nordnorsken» må ha en tilknytningsform til Nord-Norge. Det er Bodø Kunstforening som presenterer utstillingen som er en vandre utstillingen gjennom et år til forskjellige byer og steder i Nord-Norge. Tilsammen var det i følge utstillingskatalogen «119 søkere med 281 verk. Hvorav 24 kunstnere med 29 kunstverk ble antatt». Så det må sies å være et trangt nåløy og komme gjennom. (juryert). Utstillingen på Rognan ble holdt i Saltdal Kunstforening's lokaler i tiden 6-8-28-8-2011. Bladets fotoglimt fra utstillingen er av en sjaman tromme laget av Yvonne Normanseth. Hun mener bl.a. i følge opplysninger i utstillingens katalog om sjaman trommer « At de blir fremstilt som suvenirer og pyntegenstander, og at populærkulturen har tømt dem for sitt opprinnerlige innhold. Med bakgrunn i dette ønsker hun å gi dem et fornyet innhold». Og ser man nærmere etter så har denne tromme fått mange (og globale!) uttrykk fra vår tid.

Foto;
Forside, utstillingskatalog.
Den 65 Nord-Norske
Kunstutstilling.

Skomakerbua, Røros

Skomakerbua på Røros v/skomaker Onsøyen er flyttet fra Bergmannsgata til bakgården i Kjerkgaten 5 . Inngang port fra gaten.

Som tiden går.

Namnå Jernbanestasjon – Kunst og Design AS som har holdt til på Namnå Jernbanestasjon siden 2007 har sluttet sin virksomhet i august 2011. Lokale ble ledig. De inneholder bl.a. butikk, verksted og en leilighet. Utleier er Rom Eiendom. Leien er .8000 kr. pr. måneden. Namnå Jernbanestasjon ligger mellom Flisa (2 mil) og *Kongsvinger (4mil)*.

Noen som kan lage en veske. En dame på Røros ønsker å få laget en attacheveske, d.v.s. en dokumentveske av den gamle typen med vanligvis! 3 rom i og to lommer på forsiden og etagelåser i lukking. Henv; Tel 90932412 eller E.mail; anneaa@roros.net
(NB; Lær, Sko og Skinn tar ikke noe ansvar mellom formidling av oppdrag og eventuelle uoverensstemmelser mellom håndtverker og kunde).

Angående videoer omtalt i Lær, Sko og Skinn Nr.1, 2011 i artikkel av Geroge Hurst, nærmere detalje i en av videoene som viser hvordan lær fuktes med vann før man bruker swivelkniv. I videoen blir vannet tilsatt et middel kalt for «Eco-Flo, Easy Carve Concentrate». Noen dråper av denne blases i vann som tilsettes læret slik at det bli smidigere å skjære i. Om ingen har funnet denne i de nordiske forhandleres kataloger så finnes en å få kjøpt, i Noge på Skinnlåven.

Utlandet

Fryser du på føttene; Drøy vinteren med noen gode skostrykk. Ta en titt i den kanadiske *skoindustri tidskrift*. Et blad med mange skonyheter; www.footwearjournal.com

Le Cuir A Paris. Den store franske skinn- og lærmesse har 10 års jubileum dette år. Info; nett; [Le Cuir a Paris](http://LeCuir.aParis.com)

Western Horseman, det amerikanske hestebudet har 75 års jubileum i år. Det ble startet i 1936 av Paul Albert og hans kone. Se nett; www.WesternHorseman.com

Leather Naturally Campaign. Bladet Lær, Sko og Skinn støtter den globale kampanjen for beskyttelse av begrepet lær og skinn. Se forøvrig artikkel på Lær, Sko og Skinn nettside; www.Laer-Sko-Skinn.no

Angående artikkelen «Slaveriet i gyllen lærs handelen, rettsaken til Lourenço da Costa» av Franklin Pereira i siste utgave Nr.1-2011, så var det kommet med flere grammatikalske feil. Dette skyldes rutinesvikt i redaksjon. Bladet beklager dette.

Som tiden går.

The Rokey Mountain Leather Trade Show, Sheridan, Wyoming, USA, The World Leather Debut utstillingen, 2011. Åpen for deltagelse av lærhåndtverkere fra hele verden. Henvendelse; www.Leachcraftersjournal.com

Noen markeder - Norge

Røros Martnan for 159 gang
21 – 25 februar - 2012

Kongsbergmarken - tradisjon fra 1633 -
28 – 3 mars 2012

Marsimarten, Levanger, (åpning 29 februar)
1 – 3 mars 2012

Grunsetmartn, Elverum
8 – 10 mars 2012

Rettelse fra Lær, Sko og Skinn Nr.1-2-2010;

Angående Arne Markussen Jr. utstilling på Skinnlåven omtalt i Lær, Sko og Skinn Nr.1-2-2010 så var det ikke opplyst om at det også var utstilt et arbeide av Charlie Davenport. Bladet beklager.

Noen markeder - Sverige

Jokkmokk Vintermarked,
2 - 4 februar 2012

Østersund, Gregorimarket
8 - 10 Mars - 2012

Finnland

Jacobstad Vårmarknad,
20 - 21 April, 2012

Danmark

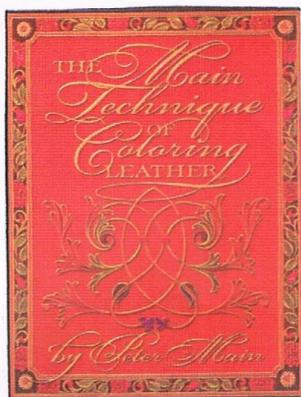
?

Bladet vil gjerne ha opplysninger om noen danske vinter og vårmarkeder som kan ha skinn/lær håndtverksboder i utvalget. Alt av inntresse. Send gjerne en E.mail .

**Ellers ønsker bladet
Lær, Sko og Skinn
abonnenter og lesere
en god jul og et godt
nyttår.**

red.

Ord omkring Bok.

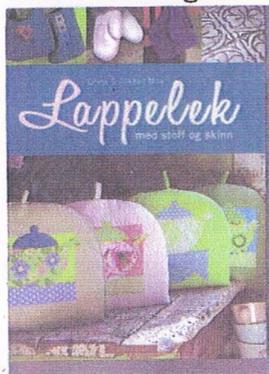

Bok ; The Main Technique of Coloring Leather
Forfatter ; Peter Main
Forlag ; The Australian Leather Craftsman Publication
ISBN ; 0-9578802-2-7
Publisert år; 2006
Språk ; Engelsk

Bokens innhold omhandler maling på lær med bruk av spritfarver. Og selv om man har erfaring med disse så har boken masse nyttig info man kan lese i lys av egne erfaringer og ergo; den er bra å ha i verkstedets bokhylle. Det samme om man ingen erfaring har med spritfarger eller farger og maling på lær i hele tatt. Det er ofte et valg mellom sprit og vannbasert akrylfarger og begge fargene har sine fordele og bakdele. Spritfarger er nok de meste krevende bruke. Fra kapitell 1 frem til kapitell 10 viser boken til vanlig

penselbruk og behandling av spritfarger steg for steg; fra lysets virkning på naturellt lær, pensler,palett,farger,flasker,penselføring og fargebruk osv.Innholdet er greit nok frem til Kapitell 10 som har tittlen «Coloring Design»(s.16-21) . Det viser flere malte eksempler i henholdsvis 3-4 og 6 steg som en avslutning på penselbruk.. I hvert tilfelle er eksemplene fullført i siste steg. Men disse har også fått swivelkniv og punselbehandling.Burde det ikke ha hvert med et par tekstsetninger som forklaring på hvorfor det «plutselig» er slik?. Det griper også inn i kapittlet <Preparation of Leather for coloring>.(side 8-9). Tilsammen har boken 15 små kapitler fordelt på 34 sider.Kapitell 11 er informativt om sprøytning(Airbrushing).Kap.12;<Overall dyeing of leather>,og tar for seg egentlig vanlig farving av lær. Kap.13;<Antiques and Finishes>,viser dekorative fageteknikker. Kap.14;>Dekorative color for natural leather> viser morsomme fargeteknikker med svamp og Kap.15; <Compatibility reference for dyes and finishes> viser til de forskjellige fager og effekten ved bruk av finisher og lakker. Permenes inside og outside viser arbeider av forfatteren. Språket er nokså enkel og lettfatterlig engelsk men alikevel må det nevnes, dette med oversettelse av den til ? et av de skandinaviske språk!

Ord Omkring Bok

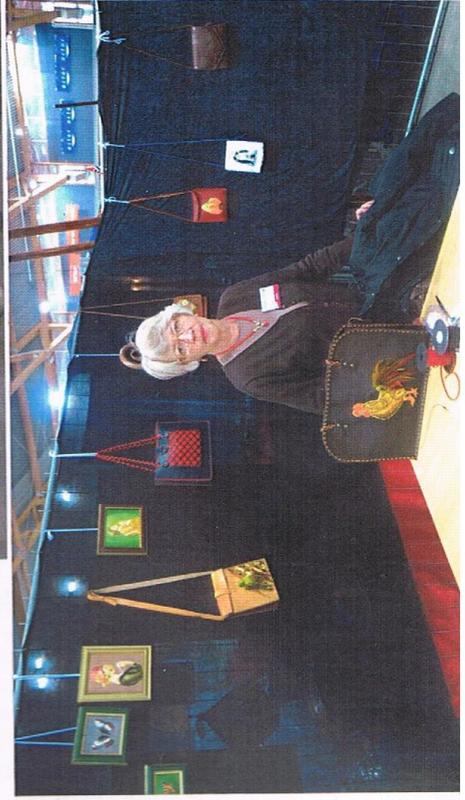
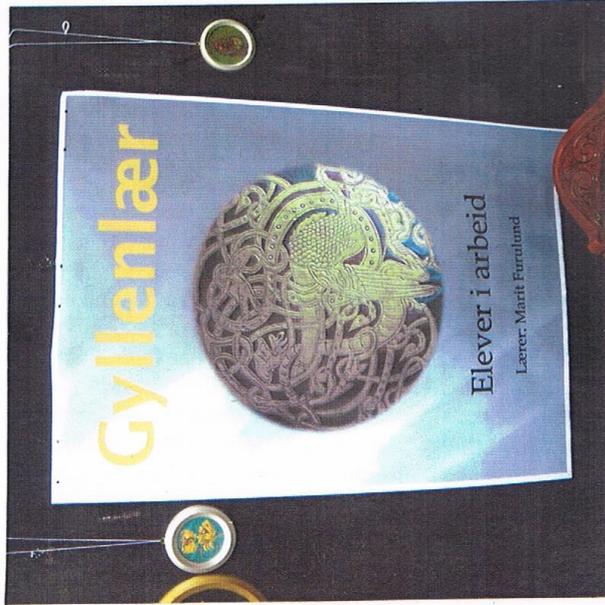
Bok ; Lappelek med stoff og skinn
Forfatter; Grete Gulliksen Moe
Forlag ; Cappelen Damm
Utgitt år; 2011
ISBN ; 978-82-02-34694-2
Språk ; Norsk

Det ville muligens ha hvert bedre om det hadde blitt to bøker av denne ene. Det ville ha kunnet gi mange enkle løsninger, fks, hva angår mønstre.. Men også forde det mellom stoff og skinn er vesentlige forskjeller.Og det er langt fra <så klart> at disse burde havne i samme bing.En littratur om disse emnene burde kanskje heller være med på å fremme forskjellene.Altså ,etter undertegnedes oppfatning burde det heller ha blitt to små bøker ut av denne ene.Og begge bøkene ville ha tjent på et mer utfyllende materiale om de respektive emner. Omtrent halvparten, altså 60 sider hver av de 120 sider boken består av er fordelt på henholdsvis stoffsying og skinnarbeide. Når det gjelder verktøy omtalen til skinnarbeider så virker den foreldet.Og påminner om 70 og 80 årenes kurskataloger hvor det kunne stå; <ta med stanley kniv og linjal>.Denne bokdelen har ikke et eneste foto av praktisk skinnarbeide. Kun en skisse av forskjellige sømmer. Leseren henvises til støtte i mønstrene. Som er, enten det er skinn eller stoff, blitt sammenblandet. Riktignok skilt med forskjellige farger til forskjellige prosjekt. Men det fremstår som rotete. Og kanskje vanskelig for en uøvet. Det er kort sagt ikke en så bra bok Den har mange flotte foto, som er med på å gi den preg av brillians og noe lekkert. Men bakom dette lag av ferniss, virker det trøgere.

Høstmarked i Vikingskipet, Hamar, 29-30 oktober – 2011.

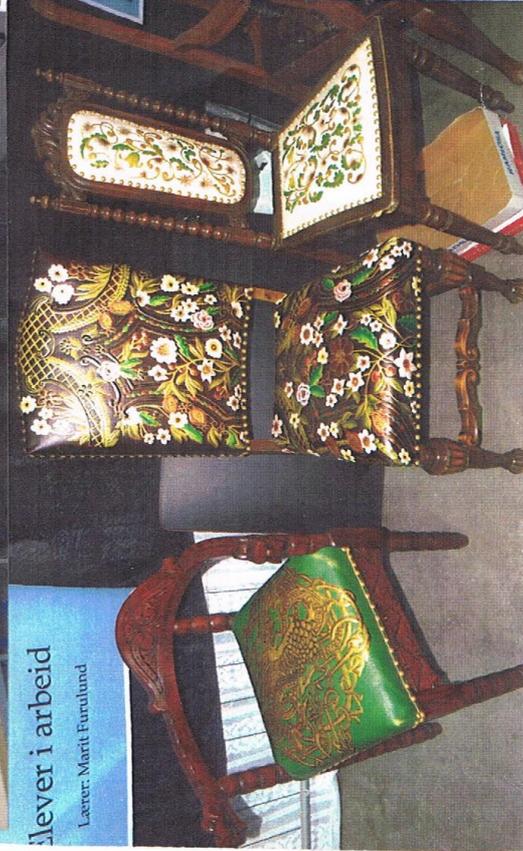
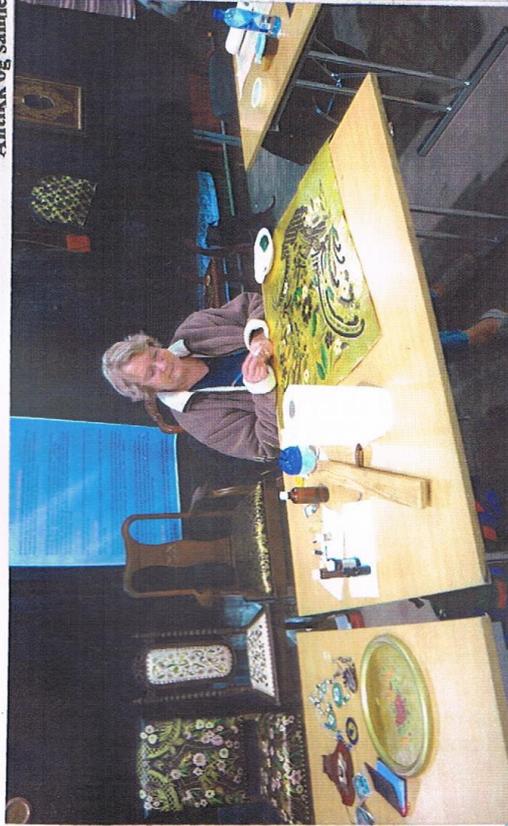
Antikk og samlermarkedet

Det har hvert arrangert antikk og samler marked i Vikingskipet på Hamar siden det sto nytt til de olympiske leker i 1994. Altså var det 17 året for 34 gang i 2011. Siden dette marked både er et vår og høstmarked. Hadde det ennu hvert delt ut medaljer så hadde nok Marit Furulund fortjent en for sitt lange løp med undervisning og annet angående gyllenlær. Det har grodd opp et helt miljø omkring henne. Gyllenlær-Hamar har funnet en plass på dette marked til demonstrasjon, visning og salg av sine produkter. Fotglimtene som bladet bringer er opp fra venstre; en plakat som forteller at det er elever av Marit Furulund som stiller ut. Til høyre; Marit Furulund. Ned til venstre; Nina Øvrid og til høyre; Frøydis Dahl Tangen

Høstmarked i Vikingskipet, Hamar, 29-30 oktober ~ 2011.

Antikk og samlermarkedet

Videre på stand til Gyllenlær-Hamar var, opp til venstre; Ingrid Slettum Høymork. Til høyre, Lars Veflingstad sammen med unge talenter, til venstre foto, med rød skjorte, Christina Amalie Moltzau, 8 år fra Hurdal og til høyre i hvit trøye, Julie Moltzau Håkonsen, 12 år fra Hamar. Ned til venstre, arbeider av Ingrid Slettum Høymork og til høyre arbeider av Lars Veflingstad

Industrialismens Pels,

artikkel av Lise Skov,

Associate professor of Creative Industries.

Artikkelen <Industrialismens Pels> er med i antologien «Snit» utgitt i 2011 på Museum Tusulanum Forlag i Danmark.. Museum Tusulanum Forlag er en uavhengig, non-profit institusjon. Den har bl.a. som formål å utgi allment opplysende bøker. Boken er redigert av Marie Rigels Melchior, Solveig Hoberg, Helle Leiland, Marie Mackinny, Valentin og Kirsten Toftegaard. Den har undertittelen <Industrialismen tøj i Danmark>. (Isbn; 978-87-635-3107-8), den har i alt 14 bidragsyttere med artikler. Artikkelen er gjengitt med velvilligst tillatelse av forlag og Lise Skov.

*

Bladet Lær, Sko og Skinn har i tidligere utgaver hadd med artikler av Dr. philos. Sigurd Grieg (1894-1973) om eldre tiders arbeide og bruk av pels. Denne artikkel belyser nåtidens situasjon og er ganske opplysende etter(?) en nesten litt kaotisk tid på området. Den vil bli gjengitt i sin helhet gjennom flere utgaver fremover. Den er også å finne på nett; se Industrialismens Pels.

.....

Abstrakt.

Analer av industrialismen bygget inntil for tyve ,trede år siden på en narrativ figur - «fra håndverk til industri». I vårt postindustrielle samfunn hvor butikkene ligger tett, og det er langt fra fabrikkene, må denne analysefigur suppleres med et nytt slutt punkt, så den forløper «fra håndverk til industri til globalisert industrinettverk». Det er oppstått et nytt grunnlag for en globalisert industrikultur basert på en voksende avstand mellom produksjon og forbruk. I denne artikkel analyseres den danske og europeiske pelsbransje ut fra denne tre-punkts figur. Pels har aldri hvert et skoleeksempel på industrialismens utviklingsparadigme. På grunn av pelsbransjens særlige materielle utfordringer – hvert skinn er unikt, og det krever en stor viten å bearbeide det – har det hvert vanskelig for bransjen å følge med industriutviklingen og høste de stordriftfordeler, som andre bransjer gjorde i etterkrigstiden. Den fortsatte nesten håndverksmessige organisering satte bransjen så meget utenfor motens og industriens nettverk, at den ikke hadde mange venner tilbake, da dyrerettighets bevegelsene i 1980 årene lanserte

en rekke anti-pelskampanjer. Under etterfølgende krise og omstrukturering er bransjens organisasjon blitt endret, slik at pelsbeklednings produksjon i dag er konsentrert i Kina, mens distribusjon og salg er knyttet til internasjonal designmerker. Denne del av bransjens strategiske reposisjoneringer kan i høy grad tilskrives markedsførings organisasjon Saga, som er finansiert av de nordiske pelsdyravlere og beliggende i Danmark. Denne artikkels overordene argumentasjon er, at denne omstrukturering sammen med den voksende inntresse for etik og forbrukspolitik har hvert den avgjørende forutsetning for pelsens tilbakevending i motebilde.

Industrialismens Pels.

Den pelsfødte.

I likhet med fikenbladet som Adam og Eva ikledde seg, da de ble fordrevet fra Edens Have, er pels forbundet med bekleddningens urhistorie. Den minner oss om, den første gang det nakne menneske dekket kroppen med skinn fra jaktbyttet dels for å holde varmen, dels for å få manna fra de kraftfulle dyr som de var avhengig av. Men ulikt fikenbladet har pels hadd en plass i menneskehetens garderobe like til i dag, den svenske dikter Håkan Sandell utgav i 2003 et dikt «Til en ung mann som ankommer til festen i en damepels». Diktet beskriver, hvordan den uventete ankomst av en ung mann kun kledd i en damepels får stemningen ved festen til å lette, den pelskledd mann sees som både frekk og uskyldig. Pelsen aksentuerer han nakne hvite hud, slik at han fremstår på en gang som seksualvesen og nyfødt, og denne uimotstårlige kombinasjon gjør han til 'festens konge'. Han er en slags moderne mannelig Venus, og diktet slutter med ordene 'Fick du oss att minnes allas vårt ursprung.' det kan umiddelbart være vanskelig å se, hva et materiale, som symboliserer menneskets opprinnelse og natur, har med industrialismen å gjøre. Men som denne artikkel vil vise, har industrialismens tidsalder, det vil si perioden fra slutten av den 19 århundre, det 20 århundre og begynnelsen av det 21 århundre faktisk hvert en gullalder for pelsbransjen, og at pelsbekledning er tett forbundet med industrialismens teknologi og estetikk. Før denne periode ble pels i Vesteuropa først og fremst brukt til for i kåper, kofter og slag og var kun synlig som kanter og besettning, liksom det ble brukt muffler, løse kraver og hatter.

Fortsettelse neste side

Artikkel; Industrialismens Pels, fortsetter.

Av den motebærende overklasse ble pelsbekledning med hårene ut betraktet som primitivt og derfor kun passende for den fattige landbefolkning. Dette endret seg imidlertid i slutten av det 19 århundre når pelskåpen for første gang ble en del av motebildet i Vesteuropas byer. I Viktoriatidens England kledde middelklassens kvinner seg i stramsittende sorte selskinnsjakker, og i de første årtier av det 20 århundre bruktes en lang rekke forskjellige typer pels til overtøy til både menn og kvinner (Emberly 1997; Erwing 1981). I slutten av det 20 århundre ble pelsbransjen gjenstand for kritikk fra dyrerettighets bevegelser som **PETA og ***Anima, som baserer sin politikk på en utilitaristisk tankegang og historiefilosofi, som utspringer av industrialismen, og som også karakteriserer for eksempel den norsk-amerikanske økonomen Thorstein Veblens (1857-1929) kritikk av luksusforbruk (1970/1899). I dyrerettighets bevegelsen er grunntanken, at i samfunnstyper, hvor det ikke finnes et alternativ til pelsbekledning, er det moralskt akseptabelt, at dyr mister live for å tilfredstille menneskers behov. Men i industrisamfunn, hvor tekstilindustrien leverer et alternativ, er det moralsk forkasterlig å slå et dyr ihjel for å bruke dem til tøy. I slike samfunn sees pelsbekledningen ikke som et legitimt behov, men som et uttrykk for menneskelig forfengerlighet, som fortolkes som kynisk og grusomt (Grovers 1997). I slutten av 1980 årene rammet antipels kampanjer virksomheter og forbrukere hardt, og globalt sett svant markedsgrunnlaget så meget inn, at det var tvil om bransjen ville fortsette med å eksistere. Men siden slutten av 1990 årene er pelsmarkede igjen vokst, enda så mye, et det er blitt ansett som emblematiske for den 'new luxury' trend, som har kjennetegnet moten i de første årtier av det 21 århundre. (Skov 2005). Det nye pelsmarkede er kanalisert gjennom designer motemerker som Dior, Fendi, Versace, Armani, og det er rettet mot yngre forbrukere i tyve og tredve årene. Men pels er også vendt tilbake som et nytt bud på etisk forbruk, som belaster miljøet mindre enn oljebaserte energikrevende polyester eller vann og pestisid slukende bomull, og som på grunn av sin høye pris og holdbarhet kombinert med det faktum, at pelsbekledning ikke skal vaskes, maner til et besindig forbruk i

motsetning til den lønnspressende produksjon av billig tøy til 'fast fashion'. (Skov 2008). Pels har såles en plass i industrialismens historie, selvom det er atypisk både generelt i forhold til industriprodukter og spesifikt i forhold til tøy. Pels har så å si vevet seg inn i industrialismens paradigmer, og er liksom den stadig kan minne oss om vår opprinnelse, kan den også sette spørsmålstegn ved den utviklingstanke, som har gjennomsyret politikk, økonomi og kultur i det 20 århundre.

Hva er industrialismen

I den forståelse av industrialisme, som denne artikkel bygger på, henvises begrepet både spesifikt til en produksjonsform og bredt til en samfunnsform. Dette dobbeltbegrep hviler på en samfunnsforståelse, som kan spores tilbake til den tyske samfunnsteoretiker Karl Marx (1818-1883), men som også er utbredt i ikke-marsistisk historieskriving, og som i korthet går ut på, at det er et samfunnsproduksjonsmåte til en vis grad determinerer dets institusjonelle og kulturelle prosesser. (Marx 1991). Klassemessig er industrialismen forbundet med antagonisme mellom virksomhetsiere og ledelse på den ene side og ansatte, arbeidere på den annen side. Industrialisering er ydemere knyttet til rasjonalisering og mekanisering av håndverksbasert produksjon og manufaktur, som Marx bestemte som en overgangsform mellom håndverk og industrialisering, kjennetegnet ved en viss rasjonalisering av arbeidet, dog stadig utført av faglærte håndverkere. Det fabrikkarbeide, som Marx beskrev i Kapitalen fra midten av det 19 århundre, var karakterisert av stor forarmelse, ekstremt lange arbeidstider, og dårlig og ofte direkte farlige arbeidsvilkår (Marx 1970.72/1867.1894). I begynnelsen av det 20 århundre skjedde det et avgjørende skritt i industrialismens form, som dramatisk økte produksjonskapasiteten og la grunnen for en velstandsallianse mellom arbeid og kapital. Det er kjent som Fordisme, for den ble utviklet i Fords fabrikk i Detroit basert dels på samlebandet, som er den sentrale teknologi, dels på tidsmålingen og oppsplitting av arbeidsgagene ut fra de prinsipper, som den amerikanske ingeniør F.W. Taylor (1856-1915) hadde utviklet i slutten av det 19 århundre under navnet 'scientific management' (Braverman 1974). Fordisme er kjennetegnet ved, at det

Forsetter neste side

Artikkel; Industrialismens Pels, fortsetter.

skapes stordriftsfordele gjennom teknologi og mikroorganisering av arbeidet. Fra arbeiderens side har det hvert en aksept av virksomhetsledelsens rett til å lede og fordele arbeidet og en ide om, at den kjedsomhet og fysiske utmatelse, som fulgte av de rutinepregete funksjoner, skulle kompenseres økonomisk. Fagbevegelsens hovedkrav har typisk hvert høyere lønn og kortere arbeidstid. I slutten av det 20 århundre foregikk der igjen en omstilling av økonomien i de vesteuropeiske land, som avvirket både industrialismens store produksjonsanlegg og fagbevegelsens innflytelse. Dette skifte fra 'monopolkapitalisme' kjenetegnet ved konsentrasjon av den økonomiske makt, store organisasjoner og byråkrati (Braverman 1974) til 'fleksibel akkumulasjon', kjennetegnet ved transnasjonale kapitalstrømmer og desentraliserte produksjonsverk (Harvey 1989), kan dateres litt forskjellig alt etter hvilket land og hvilken analyseramme, som anlegges, men det er typisk forbundet med 1980 årenes konservative-librale regjeringer. I de vestlige land ble fremstillingsindustrien erstattet av servicesektoren og opplevelsesøkonomi, og de fastlagte karrieresporene i store organisasjoner er erstattet av nettverksorganisasjon og et omskifterlig arbeidsmarked med en høy grad av mobilitet og usikkerhet. At vårt samfunn i dag betegnes som post-industrielt er et uttrykk for at industrialismens særskilte samfunns og produksjonsform, som beskrevet ovenfor, allerede synes fremmed for oss. Som Lars K. Christensen skriver annensteds i denne bok, skal man dog være oppmerksom på, at fabrikkene ikke er forsvunnet, for de med den økonomiske globalisering er flyttet utenfor landets grenser. Mange jobber i Vesteuropa er basert på å styre strømmer av industrielt fremstilte varer, og som forbrukerne kjøper vi stadig produkter, som er fabrikkfremstilte. Med til diskusjon av industrialisme hører også spørsmålet om forholdet mellom forbruk og produksjon. I den tidligere industrielle utvikling ble det klart, at industriproduksjon på en gang kan skape stor rikdom og stor fattigdom, og at denne polarisering avler klasseantagonisme og ustabilitet. Da Marx aldri har utviklet en egentlig teori om forbruk – har materialistisk orienterte samfunnsforskere ofte tydd til Veblen for å finne en forbruksteori, som kunne komplementere

produksjonsteorien (Diggings 1999). Veblen skrev i slutten av det 19 århundre en analyse av den nordamerikanske industrioverklasse, som ikke baserte sitt klasseprivilegium på slekt eller intellekt, men utelukkende på evnen til å akkumulere. Hans teori er, at en sådan ny-rik gruppe viser sin forrang ved å vende industrisamfunnets dominerende nyttelegikk på hode og i stedet estetisere unyttighet og ledigang gjennom det, som Veblen kaller 'conspicuous consumption' (iøyenfallende forbruk) 'conspicuous leisure' (iøyenfallende fritid) og 'conspicuous waste' (iøyenfallende spill) (Veblen 1970/1899). Veblens utilitaristiske forbrukskritikk kan rettes mot pelsbekledning – den nytteverdi, pels har som varmt overtøy, fortreges av fremvisningsverdi i en teaterlobbylik som den kan applikeres på mange andre utbredte fenomener fra fitness og firhjulstrekkere til samtalekjøkkner. I den tidligere industrialismens forbrukskultur, som var gjenstand for Veblens analyse, var der en umiddelbar aksept av store klasseforskjelle. Det lå i naturlig forlengelse av århundredes klassesamfunn, at de fattige skulle produsere for de rike. For eksempel var de parisiske motehus, som ble insitusjonasjonalisert i 1860 årene, blandt byens største arbeidsplasser med flere tusen ansatte, på tross av at haute couture kun ble avsatt til en snever krets innenfor det høyere borgerskap og Europas adel og kongerlige (Steele 1998; De Marley, 1980). Men i Fordismen lå der en radikalt annerlede sosial filosofi, som bløtets opp på det antagonistiske forholdet mellom arbeidere og kapitalister ved å gi arbeiderne del i fabrikkens inntjening gjennom høyere lønn. I Detroit var idealet, at rasjonell utnyttelse av stordriftsfordeler skulle skape så stor verditilvekst, at arbeiderene på Fordfabrikken hadde råd til å kjøpe en Fordvogn (Braverman 1974). Fagbevegelsen og de sosialdemokratiske partier i Vesteuropa identifiserte seg med denne tankegang om masseproduksjon til et massemarked. Gjennom høyere lønn og velferdstatens redistribusjon ga industrialismen arbeiderne en stigende velstand, som gjorde dem til samfunnsbevarende borgere og forbrukere (Harvey 1989).

*

Her ender første del av artikkelen.

*

**; PETA er forkortelsen for <People for the Ethnical Treatment of Animals>. Organisasjon ble stiftet i 1980 i USA og anses for å være verdens største non profit dyrerettighets forening med ca.2 millioner medlemmer.

***; Anima. Forening for Alle Dyrs Rettigheter, er en dansk dyrerettighets forening stiftet i år 2000.